

DE KORHAAAN

Jaargang 36, Nummer 5 - December 2002

IN DIT NUMMER:

Turkse tortel: Vogel van het jaar 2003

Huiszwaluwkolonies in 2002

Mussen voeren is niet zonder risico

De Korhaan

Verenigingsorgaan van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.
Verschijnt 5x per jaar.

Redactie : Rietje Veltkamp (rietjeveltkamp@wxs.nl)
Willem-Jan Hoeffnagel (w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl)
Rob Kole (rkole@wxs.nl)

Redactieadres : Rietje Veltkamp
Castorstraat 21 1223 EW Hilversum 035-6834193

Verzending Korhaan : Bep Dwars-Van Achterbergh
Flamingohof 1 1221 LK Hilversum 035-6850627

Foto omslag : Jos Korenromp / Het Vogeljaar

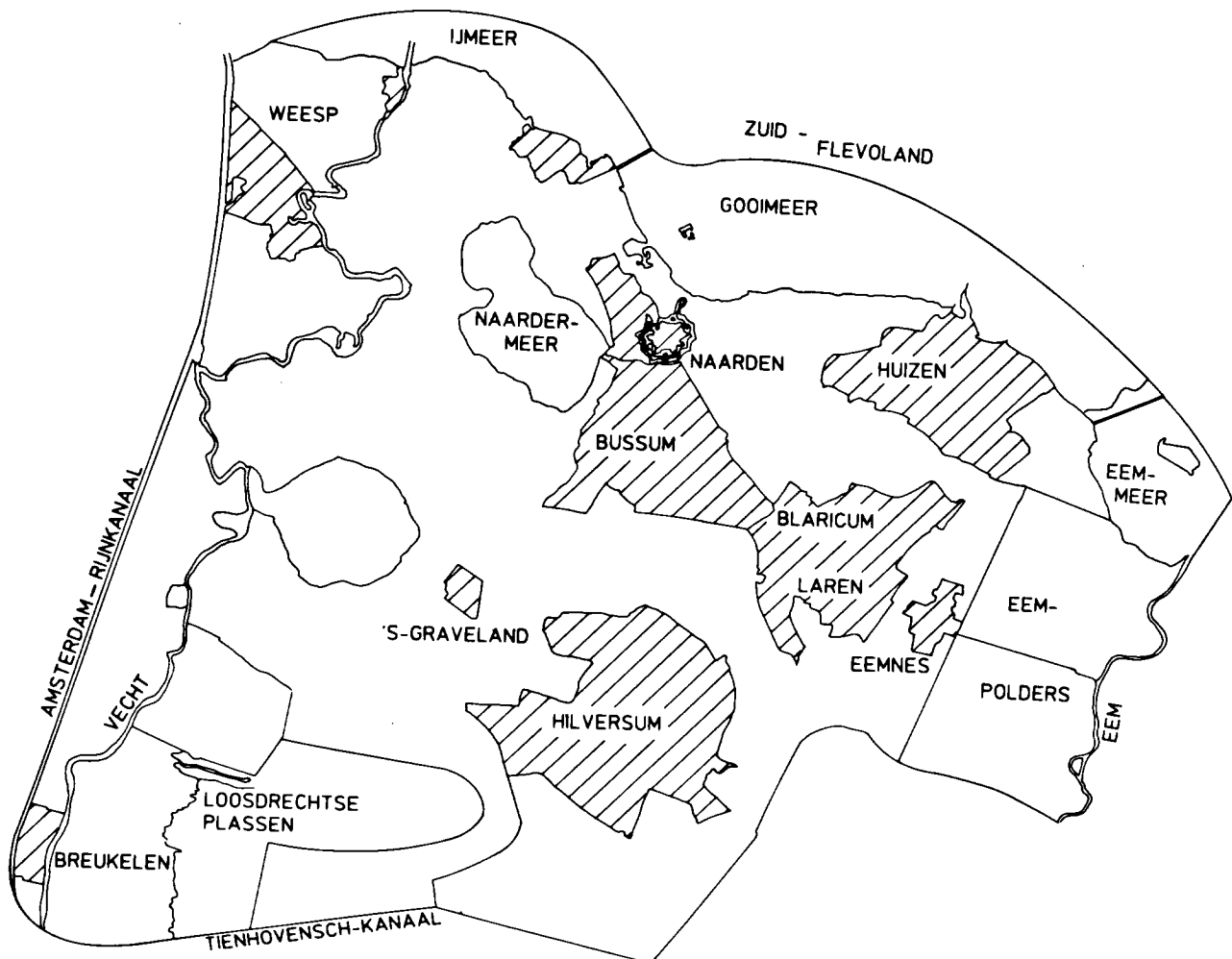
Het overnemen van artikelen is uitsluitend toegestaan na overleg met de redactie.
De redactie behoudt zich het recht voor artikelen voor plaatsing te weigeren.
De auteurs zijn zelf voor de inhoud van hun artikelen verantwoordelijk.

Inleveren kopij: uiterlijk 1 februari

1 april
1 september

15 juni
15 november

ISSN: 0929-8762

Het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Inhoud

Van de voorzitter	94
Krassen van een Gooise kijker	95
Huiszwaluwkolonies in 2002	96
In memoriam Jan Frencken	98
Weidevogelnesten verplaatsen - Een hele onderneming	99
Tuinvogels in 2001	100
Mussen voeren is niet zonder risico	100
Ransuilen op roestplaatsen	101
Vogel van het jaar 2003: Turkse tortel	102
Oproep Roofvogelinventarisatiecursus	103
Haantje	103
Ekster vogel van het jaar 2002	104
Resultaten van het nestkarteringsonderzoek	104
Ekster Vogel van het jaar 2002: Ervaringen van een beginnend vogelaar.	108
Het Eksterproject 2002	108
Eksters en Kraaien in Diemen Noord	109
Nieuws uit de kraamkamer van mevrouw ekster!	110
Uit de veren	112
Programma	114
Ontvangen Literatuur	116
Mutaties ledenbestand	117
Veldwaarnemingen	118
Kor Haan	120

Van de voorzitter

Deze Korhaan verschijnt als laatste in 2002, het jaar waarin de vogelwerkgroep 35 jaar bestaat. Hoewel we daar geen groots opgezette evenementen voor hebben georganiseerd is er in de loop van het jaar bij diverse gelegenheden wel een aantal malen aandacht aan besteed. Dat was ook op 4 november het geval tijdens de open avond voor leden en niet-leden.

Bij die gelegenheid is er, zoals eerder in de Korhaan was aangekondigd, een extra ledenvergadering gehouden. Aan de leden is voorgesteld om Bep Dwars en Joke van Velsen te benoemen tot erelid van de vereniging. Beiden hebben grote verdienste voor de vereniging. Bep Dwars is een actief lid al vanaf het prille begin van de vogelwerkgroep. Zij heeft in de loop der jaren diverse functies vervuld, zoals het coördineren van excursies, het verzenden van de Korhaan, de ledenadministratie, het beheer van archief en bibliotheek en nog talloze andere taken. Ook is zij al jarenlang actief als bestuurslid in diverse kwaliteiten, waaronder secretaris van de vereniging en de laatste jaren als coördinator subgroep algemene zaken. Een belangrijke reden voor de voordracht is Bep's enorme inzet en enthousiasme voor de vereniging. Bep staat altijd voor iedereen klaar met goede raad, maar ook met daad!

Ook Joke van Velsen is al heel lang een bijzonder actief lid van vereniging. Ook zij heeft zich in de loop der tijd voor vele zaken ingezet en zij coördineert nu al vele jaren de excursies en vogelweekenden. Zij zet zich daarvoor in met veel energie en weet, dankzij een grote inzet en door haar enthousiasme, veel

mensen te stimuleren en te activeren. De vogelweekenden in het voor- en najaar organiseert zij inmiddels al bijna 30 jaar. Volgens een groep excursieleiders, doet zij dat 'met bloed, zweet en tranen'. Ook bij het organiseren van jubilea en evenementen, was Joke, die zich voor dergelijk zaken altijd met veel energie heeft ingezet, een belangrijke factor voor het welslagen.

De enorme, jarenlange inzet van Bep en Joke is natuurlijk niemand ontgaan en het is dan ook geen wonder dat op het voorstel van het bestuur beide dames te benoemen tot erelid met groot applaus werd gereageerd. Namens het bestuur en leden feliciteer ik Bep en Joke daarom van harte met deze benoeming.

Een tweede onderwerp dat tijdens de ledenvergadering werd besproken was het voorstel om naast het algemeen bestuur van de vereniging ook een dagelijks bestuur in te stellen. Dit zal bestaan uit de voorzitter, secretaris en penningmeester. De reden voor deze aanpassing van het bestuur is om sneller te kunnen reageren op actuele zaken. Ook dit voorstel werd geaccepteerd en er is inmiddels in verband hiermee ook een concept gemaakt voor een aangepast huiselijk reglement. Dit zal op de komende algemene ledenvergadering in maart 2003 worden vastgesteld.

Onlangs heeft Hugh Gallacher, die al vele jaren voorzitter is van de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN), waarbij ook onze vogelwerkgroep is aangesloten, zijn functie ter beschikking gesteld. Deze functie is daarom momenteel

vacant en de SVN is dan ook op zoek naar een kandidaat voor deze functie. Mensen die geïnteresseerd zijn of meer informatie willen hebben over deze functie, kunnen contact opnemen met mij of met Ruud van Oudhaarlem, de secretaris van het SVN, telefoon (075) 628 60 09.

Bij de vogelwerkgroep zelf zijn er verscheidene vacatures bij de redactie. Wim Duurland, Ruud Willemstein en Peter Vos hebben aangegeven dat zij willen gaan stoppen met hun werk voor de Korhaan. Gelukkig is Rietje Veltkamp al bereid gevonden het redactieteam te gaan versterken maar we hebben zeker nog behoefte aan meer mensen. Indien u belangstelling heeft voor dit werk kunt u contact opnemen met de redactie.

Bij de vorige Korhaan heeft u een proefexemplaar ontvangen van een nieuw tijdschrift 'Tussen duin en dijk'. Door een abuis ontbrak de bijbehorende toelichting hierbij. Dit blad is van 'De Graspieper', het blad voor vogelaars in Noord-Holland, dat jarenlang door de SVN is uitgegeven. Inmiddels is 'De Graspieper' opgenomen in 'Tussen duin en dijk', dat wordt uitgegeven door een aantal samenwerkende Noord-Hollandse natuurorganisaties. Wie zich op het nieuwe blad wil abonneren kan gebruik maken van de coupon achter in het proefnummer.

ROB KOLE

Krassen van een Gooise kijker

Jaren geleden is een schrijfflijster (Turdus scripsi) op de zandbult die wij het Gooi noemen actief geweest. Dit familielid van mij heeft indertijd helaas het steeds vruchtbaarder wordende biotoop verlaten. Ik heb zijn plaats ingenomen. Penlijster (Turdus penna) is mijn naam.

Op de vele vogeltochten die gemaakt worden doen zich tal van memorabele feiten voor. Sommige daarvan zijn ronduit hilarisch, maar er zijn er ook waarbij de inzittenden van auto's door het oog van de naald kropen. Willem en zijn kornuiten dachten tijdens een vogeltrekcamp in Falsterbo buiten op de waranda van hun huisje een goede koeling te hebben gevonden. Een vos had een andere functie in gedachten en zag de uitgestalde supermarkt wel zitten. Hij ging slepen met een groot stuk kaas en deed zich daar tegoed aan. Een heel wat kleinere voedseldief, naar later bleek een geelhalsbosmuis, moest wat meer moeite doen op het campinkje bij Col Orgambideska in de Pyreneeën. Om de voedselbron te bereiken knaagde hij zich een weg door het tentdoek naar de tas waarin de heerlijkheden waren opgestast. De volgende morgen stond het gezicht van de vogelaars op onweer bij het aanschouwen van het gat in het tentdoek. De wijn, goed afgeschermd door het glazen omhulsel van de fles en liggend in een koel bergbeekje, was een beter lot beschoren. Gelukkig zwemmen de desmans, een soort muizen die in de bergbeekjes rondzwemmen, nog steeds niet met glasnijders rond. Jos riep tijdens een vogelreis naar Polen en minirampje over zichzelf af. Na het inpakken van haar tas voor het vertrek uit Monki ontbrak haar de zin dit zware geval naar benden te sjouwen. Provocerend stond zij in het raam van haar hotelkamer en riep: Ik gooi hem naar benden'. Adviezen van de

medereizigers werden in de wind geslagen, want er zaten volgens haar geen breekbare spullen in. Even later zeilde de tas door de lucht en kwam met een klap op de grond terecht. Er vormde zich een plas onder de tas. Een pak druivensap had de val niet doorstaan. Onder grote hilariteit werd de garderobe uitgepakt. De wasmachine zal later een hele klus aan het vlekkenwerk hebben gehad. Auto's zijn prachtige rijdende schuilhutten, waarmee je heel wat kunt beleven. Dat ervoer Leen, die heerlijk ontspannen terugkwam van een weekeinde op Ameland. Op de parkeerplaats bij Hollum werd hij geconfronteerd met een probleem. Waar waren nu de autosleutels? Het raadsel was snel opgelost. Ze zaten in de auto en die was op slot. Een Saab openbreken bleek zelfs voor de Wegenwacht te moeilijk zonder behoorlijk wat schade aan te richten. Naar huis meerijden met een van de andere weekeinders en de volgende dag terugkeren met de reservesleutels was de enige remedie. Toch voortaan maar een reservesleutel meenemen

was een veel goedkopere en minder tijdrovende oplossing geweest. Schade dreigde wel te worden aangericht bij een rit voor een watervogeltelling door de Ravenswaarden bij Gorssel dicht bij de IJssel. Leo werd het zat om eindeloos lang achter een kudde koeien over een zandweg aan te hobbelen en probeerde er voorzichtig langs te rijden. De begeleidende boer sprong briesend op de weg met een geheven dikke knuppel en dreigde aanzienlijke schade aan het blikwerk van het Renault-4tje te veroorzaken. Een dot gas voorkwam dit ternauwernood. Soms neemt, door al het vroeg uit de veren komen en het laat naar bed gaan, de concentratie behoorlijk af. In de achteruitkijkspiegel kijkend zag Theo dat achter hem gebeuren. Daar reed Ron die op de snelweg opeens een schuiver maakte en in de berm terecht kwam. Zonder dat hij het in de gaten had was deze bijna in slaap gevallen. Vogels kijken tijdens gladheid zou eigenlijk ook verboden moeten worden, maar wat moet je als die gladheid net toeslaat wanneer je aan het vogels kijken bent en vele kilometers van huis bent. Mia maakte tijdens zo'n tocht een behoorlijke schuiver en corrigeerde nog op tijd, zodat dit slippertje goed afliep. Lex zag daar geen kans toe, gleed van de dijk af en moest bij een boerderij aanbellen om de daar wonende agrariër te vragen hem uit de prut te helpen. Uitjes kunnen dus heel avontuurlijk zijn, al zitten we op dit soort gevallen natuurlijk niet te wachten.

PENLIJSTER

Tegen de landelijke trend in houden de huiszwaluwen in het Gooi en omgeving nog steeds stand. Er is wel sprake van plaatselijke afname, maar die wordt weer door toename elders gecompenseerd. De laatste drie seizoenen bleef de populatie vrijwel gelijk.

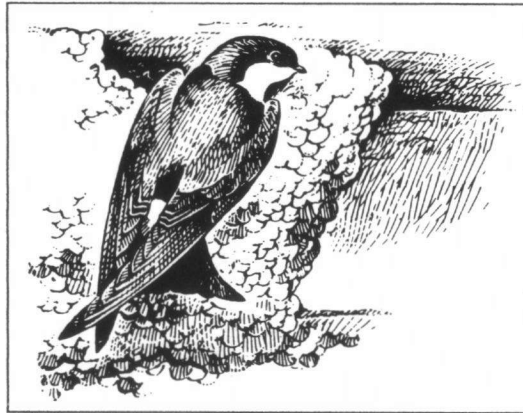
Dick A. Jonkers

Huiszwaluwkolonies in 2002

Gelukkig voor de huiszwaluwen zijn er ook nog mensen die hen een goed hart toedragen en het ongemak dat zij kunnen veroorzaken voor lief nemen. Daardoor houden de huiszwaluwen de mogelijkheid hun oude vertrouwde nestplekken, na terugkeer uit hun overwinteringsgebieden in Afrika, weer te bezetten. Nieuwe vestigingen vinden wel hier en daar plaats, maar dit gaat mondjesmaat en vrijwel altijd in de omgeving van locaties waar al gebroed wordt. Aanvankelijk druppelden er diverse negatieve berichten binnen waardoor het leek alsof het een slecht jaar voor de 'witkonten', zoals zij in Zeeuws-Vlaanderen wel genoemd worden (Blok & Ter Steege 1995), zou worden. Nadat alle binnengekomen gegevens van de tellers waren verwerkt bleek er wel wat aan de hand te zijn, maar het ging dan om een soms sterke plaatselijke afname. Al met al waren er weer 1262 paren die in het onderzoeksgebied Vechtplassen en het Gooi en Eemland hun broedsel hebben grootgebracht.

Gemeentelijke ontwikkelingen Vechtplassengebied

Van de gemeenten in het Vechtplassengebied vormen Muider/ Muiderberg nog steeds het bolwerk. Er vond vergeleken met vorig jaar een lichte afname plaats, maar die mag nauwelijks

Huiszwaluw

een naam hebben. Weesp, ook nog altijd goed voor een vrij groot aantal broedparen, deed het wat minder met een afname van 7%. Het aantal broedparen in Nigtevecht, Nederhorst den Berg en Vreeland nam licht toe, al ging het maar om een uitbreiding van elf nesten ten opzichte van de 33 nesten in 2001 (figuur 1). In Loenen kwam er een klein aantal nesten bij en in Nieuwersluis daalde het aantal tot vier broedparen. Het ziet er naar uit dat de huiszwaluw binnen korte tijd voorgoed uit Nieuwersluis verdwenen zal zijn, want het toch al afnemende aantal paren was zelfs in het topjaar 2000 nog kleiner dan in het jaar ervoor. Ankeveen, 's-Graveland en Kortenhoef behoren sinds dit jaar samen met Loosdrecht tot de nieuw gevormde gemeente Wijdemeren. In de verslaglegging zullen zij, net als bij de vorige samenvoeging tot 's-Graveland, apart genoemd blijven

worden. Van die vier plaatsen zette Ankeveen de toon met een uitbreiding van 28 naar 45 nesten, een toename van 60%. Hopelijk is dit geen kortstondige opleving maar een trend die doorzet. Ook in Kortenhoef was er een toename maar hier ging het om een gering aantal nesten. De afname in 's-Graveland was gelijk aan de toename in de vorige plaats (vijf nesten). In Loosdrecht neemt het aantal broedende huiszwaluwen steeds meer af. Oude huizen waar broedplaatsen aanwezig zijn worden in hoog tempo gesloopt en vervangen door nieuwe waar broedmogelijkheden ontbreken.

Het Gooi

De situatie in de Gooise gemeenten was wisselend. In Hilversum kwamen wat meer paren, Hollandsche Rading (eigenlijk niet Goois, maar tot Utrecht behorend) bleef gelijk en in Naarden en Huizen was er een lichte afname. Van Naarden kan gemeld worden dat de huiszwaluwen daar langzaam maar zeker uit de vesting verdwijnen. De grootte van de kolonie op het terrein van Quest was bijna gehalveerd. In het buitengebied kunnen zij zich nog steeds goed handhaven, waarbij vooral de boerderij Stadszicht aan de rand van het Naardermeer een belangrijke rol speelt. In het oude dorp van

Blaricum is het een kwestie van tijd voordat de laatste paren verdwenen zijn. Vroeger kwamen daar tientallen paren voor. Hier zijn het geen sloop en herbouw, maar de opgroeiende bomen en het verdwijnen van lichte kleuren door onderhoud van de overstekende dakranden die een voorname rol spelen. Voor het nieuwe deel van Blaricum -de Bijvanck- is geen rol weggelegd. Daar zijn geen mogelijkheden om te broeden.

Eemland

Blijven de gemeenten in Eemland nog over. In alle drie vond een uitbreiding van het aantal broedparen plaats met de grootste in Eemnes. De boerderij Meenthorst, die in feite in Blaricum ligt, maar gemakshalve vanwege zijn ligging tot Eemnes wordt gerekend, nam daarvan weer een belangrijk deel voor zijn rekening. In de Noordpolder te Veld was het aantal broedparen ook weer groter. De voorzieningen die door leden van de vogelwerkgroep aan de schuren voor een reeds bestaande grote kolonie zijn aangebracht werken stimulerend. Kennelijk fungeert deze kolonie, samen met de grote kolonie aan een naburige boerderij, als een soort uitvalsbasis. Aarzelend vestigen de huiszwaluwen zich nu ook bij andere nieuwbouwboerderijen die in het kader van de landinrichting zijn verrezen.

Er is echter ook een kolonie in de Zuidpolder te Veld aan een oude onbewoonde boerderij waar de huiszwaluwen langzaam maar zeker verdwijnen. De oorzaak daarvan is niet duidelijk, want aan de omstandigheden daar is niets veranderd. Ook langs de Wakkerendijk/Meentweg in Eemnes neemt het aantal paren af.

Figuur 1. Aantal broedparen van huiszwaluwen per gemeente in 2002

Gemeente	2002	2001
Muiden/Muiderberg	284	291
Weesp	102	120
Nigtevecht	7	3
Nederhorst den Berg	24	22
Vreeland	13	8
Loenen a/d Vecht	12	15
Nieuwersluis	4	10
Ankeveen	45	28
's-Graveland	31	36
Kortenhoef	62	57
Loosdrecht	55	72
Hilversum	8	6
Hollandsche Rading	4	4
Naarden	122	125
Huizen	120	125
Blaricum	3	5
Eemnes	273	247
Eembrugge	20	11
Eemdijk	73	69
Totaal	1262	1254

Situatie elders in het land

In juli kwamen berichten binnen over negatieve ontwikkelingen in Friesland, Drenthe, Gelderland en Oost-Brabant. De tellers gaven aan dat zij de aanwezigheid van 10% tot soms 28% minder nesten hadden vastgesteld (mededeling A.J. van Dijk, SOVON). In de binnenstad van Harderwijk, waar vanaf 1995 een vrijwel ononderbroken stijging had plaatsgevonden, daalde het aantal broedparen met

15 % (Schröder et al. 2002). Ons onderzoekgebied doet het dus helemaal niet slecht met op rij respectievelijk 1208 paren in 2000, 1254 in 2001 en 1262 in 2002.

Koloniegrootte

Het aantal plekken met vestigingen van één paar daalde met bijna 10% van 112 naar 92 solitaire broedparen. Bij het aantal kleine kolonies met 2-5 broedparen was de afname nog groter. Hierbij liep het aantal kolonies terug van 131 naar 102, een afname van 23%. Hier en daar waren in de omgeving van bestaande nestelplekken nieuwe vestigingen, maar deze waren niet in staat om de achteruitgang op te vangen. Gelukkig zijn er ook positieve ontwikkelingen. In de categorie met kolonies van 6-10 paren bleef het aantal met 19 gelijk en in die van 11-25 paren kwam er een kolonie bij, waardoor het er 20 werden. Van de kolonies in de categorie met 26-50 paren groeide het aantal van drie naar vijf. Onder de categorie superkolonies van boven de vijftig nesten was er één met 73 paren en één met 127 paren. Eerstgenoemde is die van de al eerder beschreven boerderij de Meenthorst en de tweede die in de Noordpolder te Veld.

Kunstnesten

Het aanbrengen van kunstnesten lijkt alleen zin te hebben als er vroeger in de onmiddellijke nabijheid van de ophangplekken genesteld is. Bovendien moeten de omstandigheden dan niet gewijzigd zijn en de omgeving geschikt gebleven zijn. Een indertijd samen met Vogelbescherming Nederland opgezette proef in een nieuwbouwwijk in Kortenhoef heeft geen enkel resultaat gehad. De 'vergroening' van de wijk met opgroeiende hoge bomen en de

vergrote afstand tot de voedselgebieden belemmerden vestigingen. Op andere plaatsen zoals in Eemdijk en Eembrugge blijken kunstnesten juist vestiging met eigen nestbouw te stimuleren. In Eembrugge bouwden twaalf paren hun nesten dichtbij of tegen de vier aldaar aanwezige kunstnesten en in Eemdijk bevonden zich rond vier kunstnesten elf andere. Van vijf kunstnesten in Kortenhoeft waren er vier bezet en op andere plekken maar liefst dertien van de veertien en twee van de drie. Wat minder aantrekkingskracht was er op weer een andere plaats waar van de tien nesten maar één nest bezet was.

Soms waren kunstnesten in een gunstige omgeving, die in andere jaren wel bewoond waren, niet bezet. Dit kan te maken hebben met parasietendruk als die nesten niet waren schoongemaakt na het broedseizoen. Van natuurlijke nesten brokke-

len vaak grote delen af of zij verdwenen geheel. Parasieten krijgen dan weinig overlevingskansen.

Overlast en hulp

Hoewel de Flora- en faunawet dit uitdrukkelijk verbiedt zijn toch dit jaar weer nesten door bewoners afgestoten of werden vestigingen belemmerd. Zo waren in Eemdijk doeken aan een pand opgehangen, waardoor de potentiële nestelplekken niet benaderd konden worden. Dit soort acties zijn niet leuk, maar in sommige gevallen wel begrijpelijk. Het regelmatig besmeurd raken van ramen of plekken waar men wil gaan zitten wekt agressie naar de huiszwaluwen op als men de verontreiniging niet kan tegengaan. Alleen voorlichting naar bewoners helpt dan niet en het komt in die gevallen aan op daadwerkelijke hulp als de bewoners van het pand daar ontvankelijk voor zijn.

Laten we het dus niet alleen tot tellen en constateren beperken, maar bewoners benaderen en hulp aanbieden.

Geraadpleegde literatuur:

Blok, H. & H.J. ter Steege (1995): De Nederlandse vogelnamen en hun betekenis. Leidschendam.

Jonkers, D.A. (2001): topjaar voor huiszwaluwen. De Korhaan 35(1): 14-18.

Jonkers, D.A. (2002): De stand van de huiszwaluw in 2001 tussen Vecht en Eem. De Korhaan 36 (1): 6-8.

Schröder, J., R. Pannekoek & P. Wink (2002): Aantal Harderwijkse Huiszwaluwen licht gedaald. Anser 2, juli 2002:

Dankwoord

Het korps tellers was dit jaar vrijwel onveranderd t.o.v. voorgaande jaren. Veel dank voor hun hulp die de al tientallen jaren lopende monitoring mogelijk maakt. De tellers waren: G. Bieshaar, Y. Bosman, A. van Daalen, A.C. Driessen, L.J. Dwars - van Achterbergh, N.J. Dwars, W. Fokker, J. Gouw, D.A. Jonkers, A.J. van Klaveren, N. Klippel, W. Langendorff, J. Nijhof, K. Pranger, J. Ram, H.W. Reddingius-Schreuder, H. Schutte, S. Staps, J. Terlouw, A. Vermeule en M. van der Weijden.

In memoriam Jan Frencken

Op 5 oktober 2002 overleed ons lid Jan Frencken (19-02-1921). Na het afsluiten van zijn arbeidzame leven als geluidstechnicus bij de KRO kon hij zich nog meer dan voorheen wijden aan zijn hobby: het bestuderen van de natuur. Jan was een generalist die je altijd kon raadplegen als je iets niet kon determineren.

Op paddestoelengebied was hij een kei en stak menig professional naar de kroon. Mossen was een ander specialisme. Ook op vogelgebied stond hij zijn mannetje, maar nooit trad hij op de voorgrond. In de

beginjaren van de vogelwerkgroep verleende hij steun bij een aantal activiteiten, maar de veel bredere KNNV bekoorde hem meer. Wanneer hij in het veld was maakte hij veel aantekeningen en voor ons boek 'Vogels tussen Vecht en Eem' is dan ook dankbaar gebruik gemaakt van zijn dagboeken die de periode 1946-1985 besloegen.

Een en ander was de aanleiding om hem tijdens de jubileumbijeenkomst ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de vogelwerkgroep op 26 septem-

ber 1992 een oorkonde uit te reiken. Hierdoor werd hij opgenomen in de 'Eregalerij van Gooise natuurbeschermers'. De motivering voor de verlening was dat Jan niet alleen een onvertroffen en begenadigd excursieleider was, maar ook een zeer verdienstelijk verzamelaar van gegevens over flora en fauna.

Met zijn overlijden is een sympathiek bescheiden mens heengegaan.

DICK A. JONKERS

Vogelaars staan bekend om hun matineuze instelling, maar ook daaraan is een grens! Weidevogelbeschermers staan in het broedseizoen op scherp en slepen, op afroep, als het nodig is urenlang de eieren van tientallen nesten heen en weer.

Frits During en Gert Bieshaar

Weidevogelnesten verplaatsen - Een hele onderneming

Op een grote maïsakker van Johan Eek aan de Volkersweg zochten we dit voorjaar voor het eerst naar weidevogelnesten. Door omstandigheden werd de akker nogal aan de late kant geploegd, geëgd en ingezaaid. Gert, Jan, Piet en een aantal anderen hadden er zo omstreeks half mei al ongeveer tachtig nesten gevonden: twee grutto's, één scholekster en de rest Kieviten. Zoiets hadden we nog nooit meegemaakt!

De boer had ons gewaarschuwd dat de akker zou worden geploegd. Gert en zijn mensen hadden de toen nog niet uitgekomen 17 nesten op voorhand in 'duivenschalen' overgedaan en die schalen met nest en al op de oude plaatsen teruggezet. De vogels broedden gewoon door.

Op 16 mei kregen we 's morgens om ongeveer acht uur bericht dat het ging gebeuren en of we maar onmiddellijk wilden komen. Een aantal mensen was al van tevoren ingeseind. Gert kon zelf niet, maar Piet, Hein, Frits, Jan, Francis en Albert waren binnen een kwartier (of iets later) ter plaatse, ongeschoren, met het ontbijt in de zak etcetera, maar dit móést gebeuren. Het was zonnig en warm, heerlijk weidevogelaarsweer! Een loonwerker zou het werk uitvoeren. Hij was wat later, maar we hebben die ochtend drie schalen kunnen opnemen

en herplaatsen en in no time zaten de vogels er weer op. Wij hielden ons ondertussen geëisd om verstoring tot het minimum te beperken. Mevrouw Eek en haar zoontje zorgden ondertussen voor koffie en zo. Je was er voor je plezier! En omdat we toch niet zo veel te doen hadden, we waren eigenlijk met wat veel mensen, konden we de akker en de vogels uitgebreid observeren. We, en vooral Hein, vonden er die dag nog zeven Kievitsnesten bij.

Om 12.30 uur vertrok de loonwerker. Hij moest eerst onkruid bespuiten bij een ander bedrijf wat bij een bepaalde temperatuur en vochtigheidsgraad gebeuren moet. Wij gingen naar huis en Hein, Jan en Frits zouden om 16.00 uur terug zijn want dan zou het vervolg plaatsvinden. Helaas, de loonwerker was er pas om 18.30 uur. Hein en Frits hadden na 18.00 uur andere dingen te doen maar Gert kwam 's avonds de ploeg versterken. Er was ondertussen een mankement aan de trekker en het zou nog wel even duren voor het ploegen en het andere werk verder zou gaan, waarschijnlijk de volgende ochtend om 4.00 uur! Maar dan is het nog donker en aan het matineus zijn van vogelaars is een grens. Gert besloot in arren moede, in overleg met de loonwerker de nesten met en zonder schalen, compleet met de nor-

male signaalstokken te verplaatsen naar de greppels, zo dicht mogelijk bij de oude plaats. Naderhand bleek dat er bij de werkzaamheden toch een aantal nesten geraakt waren.

Per saldo zijn er acht van de 24 nesten uitgekomen. Gezien de vele verstoringen en het wel wat ongelukkig werken van de loonwerker (die toch echt wel zijn best gedaan heeft) toch nog wel een goed resultaat. Bovendien is het aannemelijk dat een niet gering aantal van de vogels toch nog weer opnieuw is begonnen op dezelfde maïsakker. Er zijn later nog 22 nieuwe nesten geteld die bijna allemaal zijn uitgekomen. Weidevogelbescherming blijft een boeiende bezigheid!

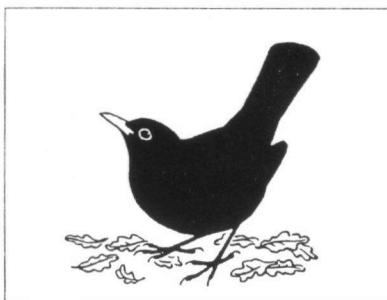
Kievit

Foto: Henk v.d.Veer
Archief Het Vogeljaar

Dick A. Jonkers & Fernand Jager

Tuinvogels in 2001

Deze herfst verscheen het verslag van het tuinvogelonderzoek in 2001. De 32 deelnemers noteerden 65 verschillende vogelsoorten die van hun tuin gebruik maakten. Tussen die soorten bevonden zich enkele die het apart noemen wel waard zijn. Zo zijn grote gele kwikstaart, fluitier, vuurgoudhaantje, kleine vliegenvanger en appelvink gesignaleerd. De toptien in de wintermaanden werd aangevoerd door de merel, gevolgd door koolmees, roodborst, pimpelmees, heggenmus, Turkse tortel, vink, houtduif, ekster en spreeuw. De huismus viel er net buiten en moest genoegen nemen met de elfde plaats. Vergelijken met voorgaande jaren begint de aanwezigheid van Turkse tortels weer toe te nemen.

Merel

De vogelrijkdom in de deelnemende tuinen is sinds het begin van het onderzoek in 1992 vooruit gegaan. Deze toename is groter in de zomer dan in de winter. Er blijkt vanaf 1995 in de zomerperiode een significant negatief verband te bestaan tussen koolmees en pimpelmees. Een toename van de koolmees

gaat gepaard met een afname van de pimpelmees. Goudhaantjes vertoonden in de winter een forse toename. In de herfst zijn meer goudhaantjes waargenomen dan in voorgaande jaren, een verschijnsel dat ook in 2000 is geconstateerd.

De huismus lijkt in de zomerperiode een geringe daling te vertonen. Boomklevers lieten een flinke toename zien in de zomer en de herfst, een fenomeen dat bij de boomkruiper in de winter en de lente optrad. Voorts is de aanwezigheid van opmerkelijk hoge aantallen gaaien in de herfst vastgesteld.

Jager, F.C. & D.A. Jonkers 2002. Tuinvogelonderzoek 2001. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum. Uitgave 126. 12 p.

Een onschuldig tafereel bij de ontbijttafel loopt uit op een macaber drama. Niet alleen mussen blijken cultuurvolgers te zijn.

Guus van der Poel

Mussen voeren is niet zonder risico

Terug van vakantie probeer ik altijd zo snel mogelijk weer in het gewone ritme te komen. Onderdeel van dat gewone ritme is het dagelijks voeren van de buurmussen. Ik doe dat altijd tussen 8 en 9 uur 's-ochtends en ontbijt dan zelf gelijk met ze mee: ik aan de cruesli met yoghurt, zij vier handen van een mengsel van graan en kleinere zaden op het straatje in mijn

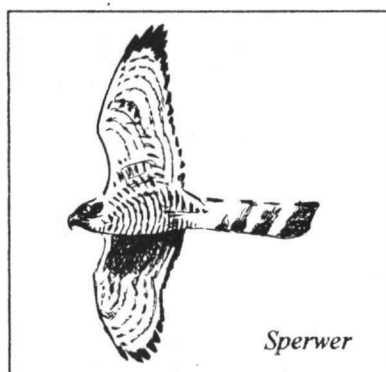
achtertuint. Hoewel ik 14 dagen was weggeweest, waren de mussen hun ontbijtbuffet aan de Bührmannlaan in Weesp nog niet vergeten. Binnen enkele minuten was het gebruikelijke clubje van ongeveer veertig mussen weer aanwezig en dat bleef de dagen erna ook zo. Het is om 8 uur verzamelen in de struiken langs het straatje en geduldig wachten tot het ontbijt

geserveerd wordt. De struiken worden tijdens het eten regelmatig gebruikt als schuilplaats bij vermeend onraad, maar meestal is het loos alarm en strijkt de meute weer snel neer op het voer.

Maar maandag 9 september ging er iets mis. Hier volgt een verslag van minuut tot minuut.

Om kwart voor negen gaat mijn vrouw op de fiets naar yoga en voer ik tegelijkertijd de mussen. Ze worden hoe langer hoe brutaler, want ze zitten al op de grond voordat mijn vrouw met haar fiets de tuin uit is en de poortdeur achter zich heeft dicht gedaan. Ik laat de keuken deur op een kier staan om de mussen achter mijn ontbijt tafel te kunnen horen. Ik tel ze: het zijn er weer veertig en ga zitten eten. Ik hoor ze een paar keer opvliegen en kijk af en toe om te zien of alles goed gaat. Er komen twee Turkse tortels bij, maar het is kennelijk geen stel want één wordt er steeds weggejaagd.

Plotseling hoor ik de meute opvliegen ongewoon luid krakélend. Ik kijk weer naar buiten (het is inmiddels 9 uur) en zie een sperwer wegvliegen, zo te zien zonder prooi. De mussen zitten met zijn allen in de hulststruik en zijn doodstil! Een minuut later strijkt de sperwer op de schoorsteen neer van één van de huizen van het rijtje achter. Ik pak mijn kijker en zie hem duidelijk in de richting van onze tuin kijken. Nog steeds geen

mus te zien en de sperwer vertrekt.

Om 11 uur weer groot spektakel. Ik kijk naar buiten en zie een fel sperwer oog tussen de bladeren van de sering. De sperwer verlaat de struik en landt midden op het straatje met een mus in één van zijn poten. Hij gaat met beide poten op de mus staan en kneedt hem als het ware. Hij begint vervolgens de kop van de mus van veren te ontdoen. Het is duidelijk dat de mus nog leeft, hoewel hij zich niet verzet en geen geluid maakt. De sperwer trekt een paar maal hard aan de kop, waarna de mus nog één keer spartelt. Bij de volgende bewerking van de kop, hangt het kopje helemaal slap en is de

mus blijkbaar dood. De sperwer slaagt erin de schedel te villen en peuzelt de hersenen en de rest van de kop en de nek in een aantal happen op. Na een minuut of tien kijkt de sperwer plotseling een aantal malen scherp om zich heen en vliegt weg met medeneming van de prooi. Allen wat veertjes blijven achter, die snel verwaaien. Binnen de minuut is er geen spoor meer te bekennen van het drama dat zich zojuist voor mijn ogen heeft afgespeeld.

De hele verdere ochtend blijven de mussen in de struiken zitten, af en toe luid alarmerend, maar als ik ga kijken kan ik de bron van hun ongerustheid geen enkele keer ontdekken. Pas in de loop van de middag keert de rust weer en hervatten de mussen hun normale doen en laten. Ik hoop niet dat de sperwer er een gewoonte van gaat maken om op deze manier als ongenode gast aan de ontbijt tafel aan te schuiven, want dan zullen de mussen rond mijn huis het voortaan in het belang van hun eigen veiligheid zonder ontbijt moeten stellen!

Ransuilen op roestplaatsen

Iedere winter horen we wel waarnemingen van ransuilen op roestplaatsen in onze regio. In de afgelopen jaren heb ik enige korte notities gemaakt van plekken waarvan mij bekend werd dat er een roestplaats van ransuilen was. Het lijkt mij een interessant onderzoek om in een winterperiode een aantal simultaantellingen te houden op de oude en nieuwe roestplaatsen. Op die manier kan eens een beeld gekregen worden van het 'totale' aantal ransuilen in het werkgebied van de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstre-

ken. Voor zo'n onderzoek is jullie hulp nodig. (Misschien dat het zin heeft om als voorloper hierop en ter vergelijking in 2003 een broedonderzoek te doen naar het voorkomen van de ransuil. Is het aantal broedparen en jongen ook het aantal op de roestplaatsen? Wie zou dat willen coördineren?)

Werkwijze

Iedereen die oude of nieuwe roestplaatsen van ransuilen weet wordt gevraagd die aan mij door te geven. Bij voorkeur op een kaartje aangekend

met voor zover mogelijk het jaar/jaren waarin de ransuilen aanwezig waren. Ook aantallen exemplaren die bekend zijn noteren. Eventueel kan ook telefonisch of per e-mail informatie aangeleverd worden. Het doorgeven van oude informatie graag op korte termijn doen. Het doorgeven van roestplaatsen in de komende winter kan tot circa juli 2003. Want,.... . De bedoeling is de tellingen uit te voeren in de winter van 2003 -

2004. Gedacht wordt aan tellingen in november, december en januari. Nagegaan wordt nog hoe vaak er dan geteld gaat worden (één of twee keer per maand).

Ter voorbereiding voor dit onderzoek is er contact geweest met Bert Jan Bol. Hij doet al jaren onderzoek naar roestplaatsen van ransuilen in de omgeving van Amsterdam. Hij is bereid gevonden hierover een

lezing te houden. Dat moet dan gebeuren voorafgaand aan de tellingen. Nader bericht hierover volgt ter zijner tijd.

Wil je meedoen aan de simultaantellingen in 2003 – 2004 dan kun je je nu melden (vol is vol). Stuur al je info op en kom met je vragen naar: Jelle Harder, Oude Amersfoortseweg 56, 1213 AE Hilversum, telefoon (035) 693 78 58, e-mail jelleharder@hetnet.nl.

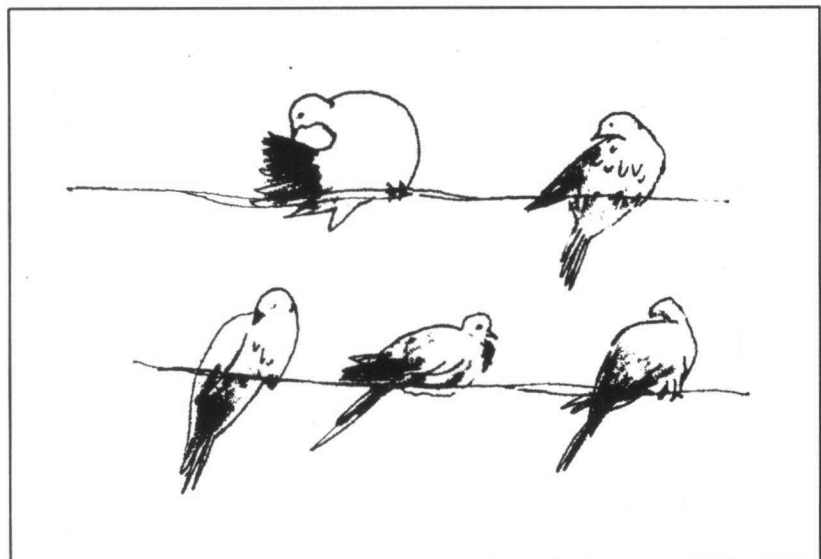
Illegalen uit de 20^e eeuw zijn inmiddels al lang geaccepteerd. De 'Turken' horen er helemaal bij.

Dick A. Jonkers & Rob A. Kole

Vogel van het jaar 2003: Turkse tortel

Vrijwel iedereen kent de Turkse tortel, een immigrant die in de 20^e eeuw stormenderhand Nederland veroverde. Hoe is het hem de afgelopen twintig jaar vergaan? Daar weten we maar heel weinig van. Daarom in 2003 de schijnwerpers op deze soort.

In 1947 werd in Gasselte (Dr.) het eerste broedgeval van de Turkse tortel in Nederland vastgesteld. Binnen tien jaar koloniseerde deze soort de rest van het land. Laren had in 1985 voor het Gooi de primeur. Het oprukken van de Turkse tortel in Europa maakte deel uit van een opmars die al in het begin van de vorige eeuw in noordwestelijke richting in gang was gezet. Opvallend is dat natuurlijke barrières het kolonisatieproces kennelijk vertraagd hebben. In Spanje (Pyreneeën) en Italië (Alpen en Apennijnen) was de soort in het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw nog nauwelijks aanwezig. De

Natuurbeschermingsraad, die in 1970 een beleid met betrekking tot de vestiging van exoten uitstippelde, maakte géén melding van de Turkse tortel. Dat was ook niet nodig, want de vestigingen maakten deel uit van een natuurlijk proces vanuit de broedgebieden in Klein Azië. De drang om te nestelen was zo

groot dat niet alleen in bomen en struiken, maar ook op vreemde plaatsen zoals in de armaturen van verkeerslichten werd genesteld. Ook waren in de tijd van de expansie soms concentraties te vinden op voedselrijke plaatsen en is er een melding van een slaapplek in de jaren 1980-1981

met 700 - 800 exemplaren aan de Kolhornseweg in Hilversum-zuid (mededeling H. Stein). Het talrijke voorkomen van deze soort leidde tot een bijverdiens-te voor lieden die het niet zo nauw namen. Illegaal werden Turkse tortels gestroopt en als 'bosduif' aan poeliers verkocht (mededeling J. Taapken). De gouden tijden voor de 'Turken' lijken voorbij en de gevreesde concurrentie met en overheersing van houtduiven is uitgebleven. Het lijkt er zelfs op dat de stand is teruggelopen. Een goede reden om eens in te zoomen op deze soort en te kijken hoe het met de aantallen en de verspreiding zit.

Een van de eerste zaken waarvoor we aandacht vragen is de verspreiding binnen en buiten de bebouwing in het gebied tussen Vecht en Eem. Zijn er verschillen tussen en is dat ook het geval tussen de uiteenlopende landschappelijke eenheden Vechtplassen, Gooi en Eemland?

Voorts willen we weten hoe groot bij benadering het aantal Turkse tortels is dat zich nu nog ophoudt in het onderzoeksgebied. Als laatste of er nog steeds slaapplaatsen aanwezig zijn en hoe groot het aantal is dat daar bijeenkomt.

Doorgeven van waarnemingen

Voor het doorgeven van waarnemingen kunnen de bekende waarnemingskaartjes van de vogelwerkgroep gebruikt worden. Degenen die deze niet bezitten kunnen kaartjes aanvragen of eventueel hun waarnemingen doorgeven via de postbus van de vogelwerkgroep. De volgende gegevens zijn van belang:

- datum van de waarneming;
- exacte plaats (zo nodig met huisnummer en straat);
- aantal exemplaren;
- op voerplaats ja/nee;
- eventueel nestelplaats;
- naam en adres waarnemer.

OPROEP OPROEP ROOFVOGEL- INVENTARISATIECURSUS

De avifaunagroep roofvogels heeft een cursus opgezet met het doel om goed te leren inventariseren van allerlei roofvogels die in ons gebied voorkomen. De cursus bestaat uit vier theorieavonden en twee praktijkochtenden.

Op de theorieavonden leer je verschillende roofvogels en hun gedrag herkennen, maar ook hun leefgebied, nestbouw, geluid, enz.

Maar dan begint het veldwerk, dus in praktijk brengen wat je geleerd hebt.

Dat wil zeggen het inventariseren (evt. samen) van broedende roofvogels en gegevens op nestkaarten vermelden.

Wie zich aanmeldt moet zich wel realiseren dat hij/zij een broedseizoen hieraan deel moet nemen.

Afsluitend vindt er een evaluatie plaats met uitwisseling van ervaringen over het seizoen.

Bij de cursus zit een cd-rom, documentatiemap en een boek over Herkenning van roofvogel-
vervolgung.

Opgeven bij Roofvogelstudie-
groep : Hanneke Sevink Tel :
0355421019

E-mail :
hannekesevink@freeler.nl

Haantje

Te koop:

- Vogels van Friesland, 3 delen
Euro 10
- Avifauna van Midden-Nederland
Euro 5
- Flora en fauna van de Zuidelijke
Vechtplassen Euro 5
- Ruimte voor Vogels Euro 10
- Een jaar tussen de spechten
Euro 5
- Vogels van de Grote rivieren
Euro 10

Dick Jonkers 035-526 04 56; e-
mail d.jonkers@12move.nl.

Bruine kiekendief

Foto: Daan Buitenhuis

Ekster vogel van het jaar 2002

Ter afsluiting van het Eksterjaar veel Eksterverhalen in dit nummer. Allereerst een beschrijving van wat het onderzoek naar bewoonde eksternesten in het werkgebied van de vogelwerkgroep (en ook een beetje daarbuiten) heeft opgeleverd. Bijna 3000 ha is door 27 vrijwilligers in kaart gebracht. De coördinatoren van dit project, Dick Jonkers, Paul van der Poel en ondergetekende, hebben heel veel positieve en enthousiaste reacties ontvangen. Daaruit hebben we de conclusie getrokken dat de deelnemers met plezier hun 'rondes' hebben gemaakt. Er is

veel tijd gestoken in het onderzoek, maar het resultaat mag dan ook gezien worden. Ter stimulering van de deelname was er een opstelwedstrijd uitgeschreven. De deelnemers moesten beschrijven wat zij zoal tijdens het karteringswerk ervaren hadden. De jury bestond uit de drie coördinatoren en zij hebben uit de zes inzendingen de drie aardigste uitgekozen. De gelukkige winnaressen zijn: Lenie van Stipriaan, 1e prijs; Pien van Vliet, 2e prijs en Karla van Meteren, 3e prijs (inderdaad alle inzenders waren vrouwen!). Zij hebben hun prijs in-

middels ontvangen en hun pennevruchten treft u in dit nummer aan. Ongetwijfeld wacht hen nu behalve hun prijs ook de eeuwige roem! Ten slotte leek het ons leuk om de resultaten van een gelijktijdig uitgevoerd onderzoek in de Amersfoortse wijk Schothorst in dit nummer op te nemen. Het onderzoek is kleinschaliger dan ons vogel van het jaar-project, maar gaat wel wat dieper. Het door Gerard van Haaff geschreven stuk is daarom de moeite van het lezen waard.

Guus van der Poel

Ekster - Vogel van het jaar 2002

Guus van der Poel

Resultaten van het nestkarteringsonderzoek

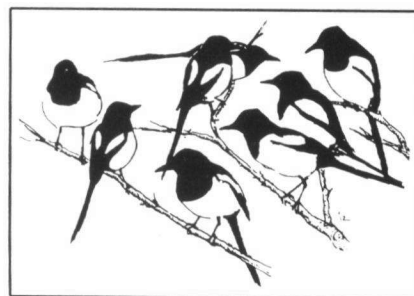
Veel vogels hebben een imago. De duif wordt gezien als een vredebrenger. De spreeuw is altijd vrolijk. De merel is muzikaal. Kraaiachtigen zijn slim, of sluw als je wat minder positief over ze denkt. De ekster komt er bij heel veel mensen niet best af. Hij zou in de broedtijd de nesten van zangvogels plunderen en daardoor verantwoordelijk zijn voor de achteruitgang van Ja, van welke soort eigenlijk? In ieder geval niet van de merel! SOVON heeft een jaar of wat geleden de merel tot talrijkste broedvogel van Nederland uitgeroepen. Hij zou de huismus gepasseerd zijn. Hoe je daarover ook denkt, feit is dat in de stedelijke gebieden (dus ongeveer half Nederland) de toename van de merel vrijwel

gelijktijdig heeft plaats gevonden met een wellicht nog spectaculairdere toename van de eksterstand.

Het was dus een dappere, enigszins riskante beslissing om de ekster uit te roepen tot Vogel van het Jaar 2002. De bedoeling van het kiezen van een vogel van het jaar is toch het kijken naar vogels te bevorderen. Het was de vraag of we dat met een vogel met een dergelijk negatief imago zouden kunnen bereiken. We hebben het aangedurfd en we zijn niet teleurgesteld. Op onze oproep om mee te doen om een zo groot mogelijk deel van het werkgebied van onze VWG te inventariseren op broedgevallen van de ekster is door 37 leden en niet-leden gereageerd. Uiteindelijk 27 deel-

nemers hebben gegevens verzameld en aangeleverd bij ondergetekende.

Deze 27 deelnemers hebben totaal 2922,5 ha onderzocht op het voorkomen van eksternes-ten. De eerste inventarisatierondes in februari en maart waren een makkie: alle nesten duidelijk zichtbaar in de kale bomen. We wilden echter weten,

Eksters

Tekening: Jos Zwarts

zijn al deze nesten ook in gebruik en worden er in alle nesten ook broedpogingen gedaan? Om 2 redenen was het veel moeilijker om deze vragen te beantwoorden. Het begin van het broedseizoen valt samen met het uitlopen van het blad aan de bomen waardoor de zichtbaarheid van de nesten sterk terugloopt. Bovendien veranderen de eksters hun gedrag van opvallend aanwezige, "extraverte" vogels in onopvallende, rustige vogels. Het broedende vrouwtje is in het ei- en kleine nestjong stadium ook nog eens bijna voortdurend onzichtbaar aanwezig op het nest. De aangeleverde nestkaarten werden in 3 categorieën opgedeeld:

- **Bezetting zeker:** 2 broed-indicerende waarnemingen (e.g. posten, nest verlaten of binnengaan) in april en mei en/of 1 waarneming van uitgevlogen jongen in het territorium
- **Bezetting onzeker:** het betreft nesten, die bovenstaande criteria niet haalden, maar waarbij toch zo vaak eksters in de buurt van het nest waren gezien dat een sterk vermoeden van nestbezetting gerechtvaardigd was
- **Zeker geen bezetting:** vaak wel vroege waarnemingen (eventueel inclusief nestbouw) in februari, maar daarna verlaten, vernietigd of bezet door zwarte kraaien, etc.

Dichtheden (zie tabel 1) werden berekend als aantal zeker bezette nesten per 100 ha (minimale dichtheid) en als aantal zeker bezette plus aantal nesten waarvan de bezetting onzeker was, per 100 ha (maximale dichtheid). Daartoe werd voor ieder uitgegeven onderzoeksgebied de oppervlakte bepaald.

Op dezelfde manier werden ook de minimale en maximale bezettingspercentages berekend:

- minimale bezettingspercentage: $\frac{\text{aantal zeker bezette nesten}}{\text{totaal aantal nesten}} \times 100\%$
- maximale bezettingspercentage: $\frac{\text{aantal zeker plus onzeker bezette nesten}}{\text{totaal aantal nesten}} \times 100\%$

Telgebieden bevonden zich vrijwel uitsluitend in de bebouwde kom van steden en dorpen in de Gooi en Vechtstreek, maar er waren ook 2 telgebieden in Diemen en 1 in Hollandse Rading.

Tabel 1 laat zien dat er grote verschillen bestaan in dichtheden. Opvallend zijn de hoge dichtheden in de meeste Hilversumse telgebieden, de telgebieden in Diemen, in Eemnes en Hollandse Rading, terwijl Huizen, Naarden/Bussum, 's Graveland en Laren/Blaricum opvallend lage dichtheden laten zien. Weesp neemt met een dichtheid van 10 paar per 100 ha een middenpositie in. De interpretatie van deze verschillen is niet zo eenvoudig. Er zijn flinke verschillen in de hoeveelheid tijd die de verschillende deelnemers ter beschikking hadden voor dit onderzoek. Te weinig waarnemingen in de kritische periode van april en mei leiden vrijwel zeker tot een onderschatting van het aantal bezette nesten. Centraal

Eksters

Tekening: W.K.Kraak

staat bovendien het idee dat iedere belangstellende kan deelnemen aan het "Vogel van het Jaar"-project. De consequentie daarvan is wel dat er onder de deelnemers grote verschillen in ervaring met het inventarisatiewerk bestonden. Dit heeft uiteraard gevolgen voor de vergelijkbaarheid van de getallen in tabel 1. De grote spreiding in de bezettingsgraad (tabel 1, laatste 2 kolommen) wijst erop dat gebrek aan tijd en/of ervaring waarschijnlijk een rol heeft gespeeld.

De vergelijkbaarheid van de getallen in tabel 1 is ook nog op een andere manier aangetast. Sommige deelnemers (7 van de 27) hebben ekstergeluiden afgespeeld bij de nesten om vast te stellen of ze bezet waren of niet. Hoewel deze methode geen 100% uitsluitel geeft konden zij toch een flink aantal nesten van de categorie "bezetting onzeker" overhevelen naar de categorie "bezetting zeker"! Fig. 1 laat echter zien dat de grote verschillen in dichtheden tussen verschillende telgebieden niet uitsluitend aan verschillen in ervaring, inzet van de onderzoekers en/of het toepas-

Tabel 1: Ekster - Vogel van het Jaar 2002: aantal nesten per onderzoek gebied en minimale en maximale dichtheid en bezettingsgraad (in rood: totalen per gemeenten)

Onderzoeker	Onderzoekgebied	Grootte (ha)	ZakerBezetting	OnzekerBezetting	NietBezetting	Dichtheid (min)	Dichtheid (max)	% bezet (min)	% bezet (max)
Bieshaar	Eemnes Noord	86,5	12	8	15	13,87	23,12	34,29	57,14
Bieshaar	Laren 3	113,25	5	1	3	4,42	5,30	55,56	66,67
Calis	Laren 1	211	10	1	25	4,74	5,21	27,78	30,56
Jonkers	Blaricum	78,25	2	1	2	2,56	3,83	40,00	60,00
Langenkamp	Laren 2	186,75	1	0	10	0,54	0,54	9,09	9,09
	Laren/Blaricum	589,25	18	3	40	3,05	3,56	29,51	34,43
Meijer	Bussum 1	116,25	7	0	3	6,02	6,02	70,00	70,00
van Vliet	Naarden 1	154,75	2	4	6	1,29	3,88	16,67	50,00
	Bussum/Naarden	271	9	4	9	3,32	4,80	40,91	59,09
Moonen	Diemen 2	33,75	6	1	2	17,78	20,74	66,67	77,78
van Meteren	Diemen 1	75,5	12	7	11	15,89	25,17	40,00	63,33
	Diemen	109,25	18	8	13	16,48	23,80	46,15	66,67
Brom	Hilversum 1	73	19	0	14	26,03	26,03	57,58	57,58
Domhof	Hilversum Zuid	77,5	13	17	0	16,77	38,71	43,33	100,00
Duindand	Hilversum Kerkelende West	30	10	1	1	33,33	36,67	83,33	91,67
Duyster	Hilversum 6	68,75	2	0	27	2,91	2,91	6,90	6,90
Dwaars	Hilversum Kleine Drift	118,75	9	20	11	7,58	24,42	22,50	72,50
Jelles	Hilversum 2	30	5	1	14	16,67	20,00	25,00	30,00
Malsch	Hilversum 5	108	10	2	9	9,26	11,11	47,62	57,14
van der Poel	Hilversum Noord Oost	208,75	26	6	0	12,46	15,33	81,25	100,00
Vermeule	Hilversum Noord	89	33	0	4	37,08	37,08	89,19	89,19
	Hilversum	803,75	127	47	80	15,80	21,65	50,00	68,50
van Slipraan	Hollandse Rading	60	9	5	2	15,00	23,33	56,25	87,50
Leurs	Bijvanck	102,5	9	1	20	8,78	9,76	30,00	33,33
Proost	Huizen 1b	118,75	3	0	1	2,53	2,53	75,00	75,00
Rijnsbuger	Huizen 5	186,25	15	2	12	8,05	9,13	51,72	58,62
van Amstel	Huizen 2	49,25	1	0	6	2,03	2,03	14,29	14,29
Weel	Huizen 4	151,25	7	8	1	4,63	9,92	43,75	93,75
	Huizen	608	35	11	40	5,76	7,57	40,70	53,49
Buithuis	Kortenhoef 1	154,25	4	0	15	2,59	2,59	21,05	21,05
Nipsdagen	Loosdrecht 1	5	0	2	3	0,00	40,00	0,00	40,00
	Kortenhoef	159,25	4	2	18	2,51	3,77	16,67	25,00
Pel	Weesp Aetsveld	55	5	0	15	9,09	9,09	25,00	25,00
van der Poel	Weesp Hogewey	162,5	17	9	24	10,46	16,00	34,00	52,00
van der Poel	Weesp Klomp	18	2	0	6	11,11	11,11	25,00	25,00
	Weesp	235,5	24	9	45	10,19	14,01	30,77	42,31
Totaal:		2922,5	256	97	262	8,76	12,08	41,63	57,40

sen van play back-geluiden toegeschreven kunnen worden, maar ook een reëel fenomeen zijn. Het oostelijk deel van Laren en het noordelijk deel van Eemnes zijn beide geteld door Gert Bieshaar (lof voor zo'n inzet!). Eemnes heeft een hoge dichtheid (tussen 14 en 23 paar per 100 ha), terwijl Gert in Laren niet verder kwam dan tussen de 4,4 en 5,3 paar per 100 ha. Het gaat in Eemnes om 86,5 ha en in Laren om 113,25 ha, dus qua grootte zijn beide gebieden goed vergelijkbaar. Eksters foerageren erg graag op grazige gazons en zijn in ge-

bieden met veel bomen zo goed als afwezig. Wellicht voldoet Eemnes met zijn omgeving van weilanden veel beter aan deze eisen dan het dicht bebouwde Laren? Of zou de aan- of afwezigheid van grotere roofvogels (havik) er iets mee te maken hebben?

Vragen als deze nodigen uit tot nader onderzoek. Het zou geweldig zijn als iemand die uitdaging zou willen oppakken. Het constateren van verschillen in dichtheid is een ding, de oorzaken ervan verklaren zou het hui-

dige onderzoek pas echt waardevol maken.

Ten slotte wil ik alle deelnemers van harte bedanken voor hun inzet. Zij hebben gemaakt dat dit project een succes is geworden! Mij bereikten talloze enthousiaste reacties. Een aantal deelnemers gaf zelfs aan dat zij onder het motto "Ik weet nu hoe het moet" het nog wel een keer zouden willen herhalen. Het heeft mij het idee gegeven dat het primaire doel van het "Vogel van het Jaar"-project - het bevorderen van het kijken naar vogels - in 2002 gehaald is.

Fig. 1 Eksternesten in Eemnes en Laren. De door Gert Bieshaar getelde gebieden zijn omlijnd.

Lenie van Stipriaan (1^e prijs)

Ekster Vogel van het jaar 2002: Ervaringen van een beginnend vogelaar.

Vanochtend voor het laatst de "ekster-ronde" gedaan. Met gemengde gevoelens, want het was leuk, maar toch ook wel een beetje een opgave, vond ik. Is dat beginners-onderschatting? Het nam allemaal veel meer tijd dan ik had ingeschat, elke keer weer meer dan drie uur voor die paar nesten in Hollandse Rading. Eerst enkele malen de hele route gelopen, alles nog goed zichtbaar. Dan begint de verwarring al, mijn mooie nummering loopt spaak, want ik vind steeds nieuwe bouwsels. En steeds zijn overal veel eksters te zien, maar ze gaan zelden duidelijk naar een "eigen" nest. Dan beginnen de bomen uit te lopen, zodat je

soms bij benadering niet weet waar het nest zou moeten zitten wat je zo keurig op de kaart hebt ingetekend. En elke ronde komt er wel iemand naar me toe om meer of minder vriendelijk te vragen wat ik uitspook ("we zagen u zo verdacht rondlopen" "sociale controle is nooit weg"). Ik ga van ellende steeds vroeger op pad en word daarvoor ook steeds "verdachter", en één nest, aan het eind van een oprit waaraan vijf huizen staan, durf ik op het laatst helemaal niet meer te bezoeken. Maar elke week is het toch ook weer heel spannend bij elk nest. Is er een vogel te ontdekken? Soms meteen al, soms op het

moment dat je net verder wil gaan. En waarom voelt het als een nederlaag als je niets ziet, dat is toch óók een waarneming? Vaak ga ik dan op de terugweg nog even langs, want "niets" kan eigenlijk niet! En het voelt echt als beloning dat ik de eennalaatste keer een nest met drie jongen erbij zag (wat zijn ze groot! maar nog zo onbeholpen), en de laatste keer nog 1 nest met 2 jongen en 1 met in ieder geval 1 jong. En bij thuiskomst een oudervogel voedselzoekend bij de voordeur. Ik zal nog lang extra op ze letten! En ik ben erg benieuwd naar de resultaten van de overige onderzoekers.

Pien van Vliet (2^e prijs)

Het Eksterproject 2002

In een overmoedige bui gaf ik mij op voor het eksternesten-onderzoek. Wel een waagstuk voor een beginnend vogelaar! Maar ach, een ekster is een duidelijke vogel, niet snel over het hoofd te zien.

De handleiding hierbij kreeg ik alras thuis gestuurd, het door mij te onderzoeken gebied rood omljnd. De Vesting Naarden was me te beurt gevallen. Dichtbij huis, dus dat is prettig. Al vóór de officiële begindatum op 22 januari een oriënterende

ronde gelopen en de oude nesten in kaart gebracht. Zo'n stuk of 20 waren het er wel. Nadien meteen weer een kijkje genomen, nog weinig te bespeuren. Mijn vogelmaatje, nieuwsgierig geworden naar mijn territorium, liep een keer gezellig mee. We zagen leuke dingen, enkele pas geleerd op de vogelherkenningscursus, zoals grote zaagbekken, nijlgans, staartmezen en een buizerd, maar eksters hó maar.

Toen ik geveld door de griep noodgedwongen het bed moest houden, kwam er eventjes niets van eksters en eksternesten zoeken, edoch verlost was ik niet van ze: mijn koortsdromen waren voornamelijk zwart-wit! Nog wat bibberig ter been hervatte ik mijn vrijwillige taak, zag op een weiland wel tien tot twaalf eksters. Misschien jonge vrijgezellen? Maar bij de nesten slechts een enkel verdwaald exemplaar.

Één nest bij mij aan het eind van de straat frequenteerde ik op onverwachte momenten, wat verbazing bij de omwonenden wekte. Wenkbrauwen werden opgetrokken, een gordijntje omzichtig opzij geschoven. Ik zwaaide dan maar vrolijk om de spanning te breken. Mijn groet werd aarzelend beantwoord, maar je zag ze denken: “nu staat ze alwéér naar boven te kijken. Zou ze wel helemaal?!”

Eind maart, begin april kwam er een kortstondige opleving in de waarnemingen. Hier en daar waren ze aan het bouwen. Leuk

gezicht: één voert takken aan, de ander schikt nog wat. Lang staan kijken, gelukkig in het buitengebied!

Daarna was er weinig te beleven aan het eksterfront, althans binnen mijn gezichtsveld. Af en toe nog een extra ronde gemaakt. Als de teleurstelling groot was, niet eens de nestkaart ingevuld. Steeds nul op het rekest.

Toen na een korte voorjaarsvakantie ineens de blaadjes aan de bomen zaten, waren een aantal nesten vrijwel onzichtbaar geworden. Ik deed nog een ultieme, maar vruchteloze

poging om over prikkeldraad en hekken te klimmen. Vermaande mezelf dat ik op-mijn-leeftijd eigenlijk zulke dingen niet meer hoor te doen.

Er is mij veel ontgaan: broeden, voedsel brengen, jongen uitvliegen. Helaas, van dit alles niets gezien.

Een buitenstaander klinkt het wellicht vreemd in de oren, maar zo vaak als de afgelopen maanden ben ik in geen tijden op de Wallen geweest! Mijn reputatie heeft er onder geleden. Het resultaat was niet geweldig, maar het was erg leuk om te doen!

Karla van Meteren (3^e prijs)

Eksters en Kraaien in Diemen

Noord

Al bij mijn eerste inspectierondes in januari bleken er veel eksters in Diemen Noord te zijn en ook veel zwarte kraaien. De kraaien lieten zich vooral in de vroege ochtenduren in de wijk horen en zien, de eksters waren de hele dag duidelijk aanwezig. De meeste kraaien hielden zich op langs de grenzen van de woonwijk, langs het kanaal en de snelweg.

Het was dan ook te verwachten dat er conflicten tussen eksters en kraaien zouden plaatsvinden. In de eerste wintermaanden was daar nog niet veel van te merken. De eksters startten al in het begin van het jaar met de bouw van hun nest of laptten een nest van vorig jaar op, de kraaien vlogen hun rondjes en bekeken het van grote hoogte. Met het naderen van het voorjaar kwam daar verandering in. De kraaien zochten het conflict op, maar de eksters lieten zich niet zómaar verjagen. Zowel

langs het kanaal als bij het talud van de snelweg heb ik verschillende staaltjes van intimidatie van kraaien waargenomen. Deze waren lang niet altijd succesvol.

Al begin januari zag ik aan het kanaal 2 nesten op ongeveer 5 meter afstand van elkaar in een grote Es: de één in het midden (nest 17) en de ander iets hoger aan de zijkant van de brede kruin (nest 18). De eksters waren soms met het ene dan weer met het andere nest bezig. In maart startten de kraaien met het verzamelen van nestmateriaal. Bij één van mijn wekelijkse eksterrondjes trof ik kraaien in de Es aan. Ze rukten takken af en vlogen weg naar de overzijde van het kanaal waar een nest in een populier bleek te zitten. Nadat de kraaien verdwenen waren, vloog een ekster in de top van de naast gelegen boom en begon luid te schetteren. Hij besteedde ver-

der geen aandacht aan de nesten.

Bij mijn volgende ronde zag ik weer een kraai met een tak uit de boom vliegen naar de overzijde van het kanaal. Een ekster schetterde zachtjes aan de voet van de boom. Pas toen de kraai verdwenen was vloog de ekster luid schetterend in de naastgelegen boom en vervolgens naar nest 18. Na enige tijd kwam een tweede ekster met een tak naar nest 18. Er werd luid geschetterd toen er een kraai overvloog.

Ook de andere vogels zaten in deze tijd niet stil en terwijl de eksters met de kraaien in de clinch lagen zag ik houtduiven in de buurt. De duiven namen nest 17 in beslag en de eksters zijn verder gegaan met nest 18. Onverstoorbaar zat de duivin op het nest (vanaf 9 april), helaas verhinderde het dikke bladerdek na half mei verdere waarnemingen.

Ook bij het talud van de A1 zag ik dat de kraaien takken uit de boom met een eksternest trokken. Deze kraaien bleken een nest aan de andere zijde van de snelweg te hebben. De eksters maakten veel lawaai in een naburige boom. Deze eksters hebben hun nest behouden en erin gebroed.

Heftiger ging het eraan toe bij de "Omloop", een rommelig stukje land met oude populieren en wilgen. Al vanaf het vroege voorjaar waren er conflicten tussen groepjes kraaien en eksters. Een eksterpaar heeft diverse nesten gebouwd en deze

weer verlaten. Begin april kwam er weer er een (groot) nest bij, dit keer hoog in een treurwilg. Ik trof een kraai aan op het nest en 2 eksters op de takken iets lager in dezelfde boom. De eksters maakten veel lawaai. De kraai bleef onverstoord en de eksters wipten van de ene op de andere tak. Een ekster viel uit naar de kraai en probeerde hem aan zijn staart te trekken. Er kwam nog een kraai bij. Na heel veel lawaai van de kant van de eksters trokken de kraaien zich terug. De eksters bleven onrustig achter maar gingen niet naar het nest. Een paar dagen later bleek er wel een ek-

ster op het nest te zitten. Op het moment dat een kraai in de top van de boom neerstreek schetterde de tweede ekster uit een naburige boom. De kraai ondernam geen verdere actie en verdween stiltejes. De eksters pruttelden wat na. Door het uitlopen van de boom werd het steeds moeilijker om het nest te controleren. Half mei was het nest nauwelijks meer te zien maar op het moment dat er een buizerd overvloog klonk er geschetter uit het nest! Een kraaienpaar heeft iets verder op de "Omloop" een eigen nest gemaakt.

Tegelijk met ons onderzoek naar eksters heeft ook in Amersfoort een soortgelijk onderzoek plaatsgevonden. Van de samensteller van het eindrapport van dat onderzoek kregen wij toestemming dit verslag in de Korhaan te publiceren en het leek ons interessant vergelijkingsmateriaal.

Gerard van Haaff

Nieuws uit de kraamkamer van mevrouw ekster!

Zoals u weet zijn we in maart begonnen met de ekster wat meer aandacht te geven. Enerzijds om het negatieve imago van de ekster wat op te vijzelen, anderzijds om eens te kijken hoe die ekster het nu werkelijk doet in onze wijk Schothorst. Zijn er nu zoveel als wordt beweerd? Zijn er té veel? Hoe verhouden de cijfers zich ten opzichte van de landelijke gemiddelden. Kortom eerst eens gegevens verzamelen en dan voorzichtig analyseren en conclusies trekken. Ja toch! Anders blijven we elkaar maar napraten.

Het verhaal is begonnen met het in kaart brengen van de eksternesten in de wijk. In de maanden maart en april werd

met uw hulp een aantal nesten geregistreerd, de overige bracht ik zelf in kaart door met een bepaalde regelmaat een fietstochtje door de wijk te maken en te noteren waar zich nesten bevonden en waar zich eksters ophielden.

Omdat er veel meer nesten zijn dan eksterparen, moest worden 'uitgevogeld' welke nesten er bezet gingen worden.

Dit was even een warrige periode, want ze rommelen nogal wat heen en weer die eksters. Sommige eksterparen waren het ene moment druk met het bouwen aan een nest en drie dagen later was het nest weer afgebroken en zaten ze 50 m verder.

Maar uiteindelijk ging het toch lukken. Telkens als ik ergens een ekster in de wijk waarnam, kwam er een stip op een kaart te staan en na een aantal fietstochtjes kon er met een redelijke zekerheid gezegd worden waar hun gekozen woning was gelegen.

De broedperiode was een heel stuk rustiger aangezien het vrouwtje merendeels op het nest zit en alleen het mannetje op de grond rond het nest scharrelt op zoek naar allerlei insecten, torretjes, slakjes, enz. Vrijwel altijd waren ze te zien op de grasvelden en veldjes in de wijk. Net zoals de merels en kauwen worden alle grasranden, plantsoentjes, trapveldjes, sportvelden, enz.

afgestroopt op alles wat eetbaar is. Voor deze vogelgroep zijn dit hele belangrijke gebiedjes al die 'grasstroken' in de wijk.

Dit totaalbeeld kon ik u de vorige nieuwsbrief aanbieden! Schothorst was 'dekkend' bezet door eksterparen. Het aantal territoria lag op 24 en zoveel zijn er nog.

In het zuidwesten is er een territorium bijgekomen en 'territorium' 11 blijkt voor zover ik kon vaststellen, leeg te zijn. Althans ik heb er geen eksters kunnen vaststellen. Maar misschien hebben de inventariseerders in dit gebied wel wat anders gezien! Hetzelfde geldt ook voor het gebied rondom station Schothorst. Ook hier werden geen broedende eksters aangetroffen.

De volgende stap in het onderzoek was om vast te stellen hoeveel jongen elk paar heeft gekregen. Ook hiervoor was de methode hetzelfde. U, kijkend vanuit uw tuin, leverde voor een aantal territoria het antwoord. Inmiddels heb ik van zo'n tien waarnemers gegevens over aantallen ontvangen. Waar het mogelijk was heb ik alle territoria een aantal keren bezocht en eveneens geteld hoeveel jongen (met kortere staartjes) en hoeveel volwassen vogels ik zag. Dat hierbij herhaling van belang is om tot het "juiste" aantal te komen bleek gedurende de afgelopen maanden. Zo zag ik van één paar eerst drie jongen, toen vier en een paar weken geleden zag ik er zeven bij elkaar waarvan twee het ouderpaar vormden. Vijf jongen dus! Maar bij andere paren zag ik steeds hetzelfde aantal. Bij sommige ook géén jongen! Daar trof ik een aantal keren alleen één van de ouders of alleen het paar aan.

Territorium Nestlocatie		Totaal aantal	Aantal jongen
1	Balladelaan-Eline Verestraat	4	2
2	Klarissenstraat-brugje	3	1
3	Ely Takmastraat-Hamseweg	3	1
4	Halewijnpad-Elkerliepad	2	0
5	Elkerliepad-Lampreipad	4	2
6	Winkelpad-Bleijendaal	4	2
7	Abraham Blankaartsingel-Kattenbroekerweg	4	2
8	Bohortplaats	4	2
9	Ferguutplaats	4	2
10	Schothorsterlaan-Winkelpad	7	5
11	Valleikanaal-Balladelaan	3	1
12	Koning Arthurpad-Galaadplein	3	1
13	Schothorsterlaan-Nieuwerhoek	4	2
14	Abraham Blankaartsingel-Nijenrode	1	0
15	Holkerweg-Camera Obscurastraat	3	1
16	Holkerweg-Heemskinderenstraat	4	2
17	Holkerweg-Valleikanaal	6	4
18	Schothorsterlaan-De Drieslag	4	2
19	Queekhoven	2	0
20	Brug Sara Burgerhartsingel	3	1
21	Guntherstraat	6	4
22	Schothorsterlaan-Emiclaerseweg	5	3
23	Schothorsterlaan-Count Basiestraat	3	1
24	Jerolimodreef	5	3
25	Valt buiten gebied (Atletiekbaan)	3	1
		91	43:26=1,65 jong

En 'territorium' 11, zoals reeds eerder vermeld leverde geen eksters op en is dus afgevoerd! In de volgende tabel kunt u zien wat de resultaten voor de hele wijk zijn. En bijgaand kaartje geeft aan waar de vogels zich gedurende het afgelopen broedseizoen bevonden.

Conclusies

Als we kijken naar de resultaten die alle waarnemingen bij elkaar hebben opgeleverd, dan kunnen we vaststellen dat er aan het eind van het broedseizoen 2002 in totaal 91 eksters rondvliegen in de wijk Schothorst. Zowel ouders als jongen bij elkaar!

De groep van negen jongelingen die de buurt in het voorjaar 'onveilig' maakte hebben kennelijk toch allemaal een plekje gevonden, want ik heb ze als groep niet meer waargenomen. Dit jaar zijn 43 jongen grootgebracht hetgeen een gemiddelde van 1,65 jong per nest/territorium betekent ofwel 24,6 jongen per 100 ha (km²). De paardichtheid komt dan op 13,7

paar per 100 ha en elk territorium is zes tot zeven hectare groot hetgeen uitstekend overeenkomt met het landelijk gemiddelde.

Al in de jaren zeventig waren gemiddelden van 10 paar per 100 ha gebruikelijk.

Met 13,7 paar per 100 ha vormt Schothorst geen uitzonderlijke afwijking op de gemiddelde eksterdichtheden in Nederland hoewel er ook steden en gebieden zijn waar het lager ligt. Het merendeel van de bekende cijfers dateert uit de tweede helft van de negentiger jaren van de vorige eeuw. Cijfers uit bijvoorbeeld Assen laten een dichtheid zien van acht paar per 100 ha, Alkmaar 7,5 paar per 100 ha. (maar plaatselijk ook een dichtheid van 47(!) paar per 100 ha.), zeven tot negen paar in Nieuwegein of Eindhoven 6,9 paar per 100 ha. Hierbij dient vermeld dat het succes van de ekster in de verstedelijkte gebieden de laatste decennia in z'n algemeenheid is toegenomen. Mede door het ontbreken van 'natuurlijke' vijanden als zwarte kraai,

buizerd en havik en het ruime voedselaanbod. Bovendien geven ze een gemiddelde over een gehele stad weer wat het totaal waarschijnlijk wat omlaag zal brengen.

Er zal nog wat meer studie gedaan moeten worden om de eksterpopulatie van Schothorst in een juist kader te plaatsen. Helaas zijn er momenteel geen of weinig vroegere gegevens voorhanden zodat er momen-

teel geen uitspraken gedaan kunnen worden over toe- of afname.

Samen met uw hulp kunnen we in 2003 dit onderzoek hopelijk nogmaals herhalen en de gegevens vergelijken met die van dit jaar.

Al met al ziet het er naar uit dat de eksterbezetting in Schothorst zich in alle redelijkheid verhoudt tot de 'normale' gemiddelden in de Nederlandse steden. De

score van 1,6 jong per ouderpaar lijkt mij zelfs aan de lage kant en ik ben benieuwd in hoeverre dit getal kan zorgen voor een toe- of afname van onze eksterstand. De toekomst zal het leren. In elk geval wil ik iedereen bedanken die op een actieve dan wel passieve manier heeft meegewerkt aan de leuke resultaten van dit 'geveugelde Schothorst-eksteronderzoek'.

Uit de veren

Subgroep Avifauna

Dit is de vaste rubriek van het coördinatieteam van de Subgroep Avifauna. Hier vindt u onder andere nieuws en feiten over de diverse werkgroepen, oproepen, onderzoeksvragen en voortgang van de projecten.

Dinsdag 10 september vond de vergadering plaats van de Subgroep Avifauna. Het coördinatieteam kan terugzien op een geslaagde bijeenkomst met 24 leden van de diverse werkgroepen. Hieronder volgt een selectie van een aantal punten uit de notulen; afwezigen die alsnog de volledige notulen willen inzien, moeten mij dat even mailen.

Werkgroep Tuinvogelonderzoek

Deelnemers aan het tuinvogelonderzoek blijken in toeneemende mate eigenaren van grote, rijke villatuinen te zijn; gevraagd wordt of ook huurders van 'kleinere en gewonere' tuinen willen deelnemen.

Werkgroepvoordracht IJsvogels

Jelle Harder heeft ons bijgepraat over de ijsvogel. Al was het jaar 2002 niet het door Sovon verwachte topjaar, toch maakten de cijfers ons

duidelijk dat dit jaar weer een beter jaar was dan vorig jaar. Hij toonde ons een kaart met concrete en mogelijke plannen voor broedplaatsen. Ook liet hij potjes met onder andere nestmateriaal en braakballen rond gaan en vroeg voor elke mogelijke nestplek een vrijwilliger, die controleert op aanwezigheid van het broedpaar en tevens bereid is de nestwand bij te houden. Jelle zal voor deze werkzaamheden een handleiding maken. Gebroed is onder andere in Landgoed De Beek, Spanderswoud, Crailo, Fort Kijkuit en de haven van Huizen. Mogelijke plaatsen voor nieuwe wanden zijn: Gooijergracht, Cruysbergen, Bantam en de Bijvanck.

Vogel van het Jaar 2003

Na enige discussie komt de Turkse tortel als 'Vogel van het Jaar' voor 2003 uit de bus: herkenbaarheid, het teruglopen van de populatie, de overzichtelijkheid van de soort

en de aanwezigheid van een duidelijk onderscheid met de vogels van de voorafgaande jaren blijken doorslaggevend. Dick Jonkers en Rob Kole gaan het project coördineren.

Inventarisaties in 2003

Bij de afweging van de voorgestelde gebieden komen zaken aan bod als: de zinvolheid van het behouden van gebieden ter grootte van een 'postzegel' en het behouden van bufferzones, het vaststellen van de natuurwetenschappelijke waarde, de plicht van gemeenten om het verdwijnen van beschermde soorten te compenseren, de mogelijke toekomstige bestemming van de gebieden en de toeneemende autonomie van de gemeenten tegenover de afnemende invloed van de provincie. Gekozen wordt uiteindelijk voor het (landelijk) gebied gelegen tussen de Wakkeren Dijk/Meentweg en de Gooijergracht (met onder andere de Noord- en Zuidpolder te

Veen en Binnendijk te Veen), het geheel doorsneden door de A27. Inmiddels heeft Rob Kole zich als coördinator voor dit project aangediend. Daarnaast zal de inventarisatie van Cruysbergen (eventueel inclusief het MOB-terrein), gestart in 2001 en afgebroken door de MKZ-crisis, in 2003 zijn vervolg krijgen.

Wat verder ter tafel komt

- Nico Klippel stopt met het coördineren van de Eempoldertellingen. Nico, die inmiddels 30 jaar (!) 'Eempoldertellen' achter de rug heeft, blijft deze activiteit gewoon voortzetten. Inmiddels is een nieuwe coördinator benaderd.
- Het aantal ontheffingen op de Flora- en Faunawet in Noord-Holland neemt schrikbarend toe. Vele afschotvergunningen worden geruisloos verleend en voor een gewone vogelaar is het niet meer vast te stellen of het afschieten van een soort legaal of illegaal gebeurt. De AID (de algemene inspectie- en opsporingsdienst van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij) is in het bezit van een lijst met afgegeven vergunningen. Inmiddels is over deze problematiek door het bestuur een brief gestuurd naar de Vogelbescherming, de Milieufederatie en het SVN. Ook heeft het bestuur bezwaar gemaakt bij de Provincie Noord-Holland wegens de wijze waarop de provincie afschotvergunningen verleent.
- Peter Vos stopt met het verzorgen van de veldwaarnemingen in de Korhaan.

14 januari volgende vergadering Subgroep Avifauna

Wist U dat:

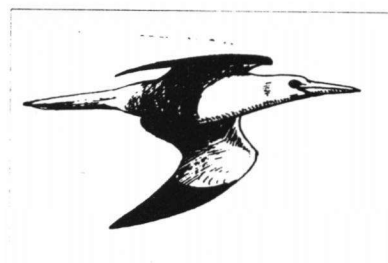
- in het seizoen 2002 de Werkgroep Weidevogelbescherming 401 nesten gevonden heeft, waarvan er 324 zijn uitgekomen;
- in de winter van 2002 door de deelnemers aan het tuinvogelonderzoek 65 verschillende soorten in de diverse tuinen zijn waargenomen;
- het aantal nesten van de oeverzwaluwen in de wand van de groeve Oostermeent dit jaar beduidend minder was dan in de voorafgaande jaren;
- de gierzwaluwkasten, een nieuw model van Roel Huizenga, klaar zijn en wachten op vrijwilligers die ze weten te plaatsen;
- de huiszwaluw als broedvogel bijna uit Blaricum is verdwenen;
- de trekvogels dit jaar vanuit de telpost Corverspost voor het 16e jaar geteld zijn;
- afgelopen winter bijna 1000 door ganzenflappers gevangen kol-, riet- en brandganzen door het Vogelringstation het Gooi van een ring voorzien zijn;
- in het afgelopen broedseizoen door de Werkgroep Nestkasten 540 nestkasten gecontroleerd zijn;
- het niet goed gaat in ons werkgebied met de steenuilen - geen geconstateerd broedgeval - en de kerkuilen het dit jaar ook hebben laten afweten - één zeker broedgeval, mogelijk een tweede - maar dat Frank van de Weijer van de Werkgroep Steenuilen wel een homepage gebouwd heeft: <http://home.hccnet.nl/fh.vd.weijer/index.htm>;

- de muizeneters het dit jaar zwaar hebben gehad, met name de buizerd en de torenvalk;
- in 2002 het eiland de Dode Hond, de Gemeenschaps- en Bloemendalerpolder, het Laarder Wasmeer, Zuidpolder te Veld en de Buitenvaart Noord (beide gemeentet Eemnes) geïnventariseerd zijn;
- de vele bosuilenkasten in ons werkgebied niet systematisch geteld worden en er dus een nieuwe coördinator voor deze activiteit gezocht wordt.

Oproepen: Gezocht worden:

- een vervanger voor Peter Vos, die op termijn stopt met het verzorgen van de veldwaarnemingen in de Korhaan;
- liefhebbers die willen deelnemen aan onze geplande inventarisaties in 2003 en aan het project: de Turkse tortel, Vogel van het jaar 2003;
- een coördinator die het controleren van de bosuilenkasten weer opnieuw ter hand neemt;
- deelnemers aan het Gierzwaluwenproject.

Namens het Coördinatieteam Subgroep Avifauna
Cor de Kruif, de Dam 72,
1261 KV, Blaricum,
cor.francisdekruif@wanadoo.nl

Jan van Gent Tekening: Ronald Sinoo

Programma

Omdat het in bepaalde gevallen mogelijk is dat er veranderingen doorgevoerd zijn, raden wij u aan steeds de meest recente Korhaan te raadplegen (voor juiste tijden en vertrekplaatsen e.d.)

Donderdag 28 november: Lezing door de heer Chris Schenk over "Siberië".
Chris Schenk, van beroep adviseur in de IT-sector, is al vanaf zijn vijftiende bezig met de vogel-fotografie. Als lid van o.a. de Vereniging van Natuurfotografen staat zijn ervaring borg voor topnatuur-fotografie. Zijn fascinatie voor Siberië resulteerde tot nu toe in drie reizen naar dit oneindig deel van Rusland, alwaar hij o.a. zag en fotografeerde de Ross' meeuw, keizergans en lepelbekstrandloper. Ooit van gehoord? Na deze avond weet u er meer van!
De lezing wordt gehouden in de Bethlehemkerk in Hilversum, Loosdrechtseweg 263 (hoek Diependaalselaan). Aanvang 20.00 uur.

Zondag 8 december: Autodagexcursie naar Zeeland voor het mooie rondje Schouwen o.l.v. Dick Jonkers en Wim le Clercq. Vertrek om 7.00u. vanaf het station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Eten en drinken meenemen.

2003

Zaterdag 4 januari: Wilgen knotten bij de Valse Bosjes en herstellen van de oeverwaluwand in de Groeve Oostermeent. Aanvang 9.30 uur. Zie elders in deze Korhaan.

Zaterdag 11 januari: Ochtend wandelexcursie Landgoed Einde Gooi/Tienhovens Kanaal o.l.v. Piet Spoorenberg en Guus Proost. Vertrek om 8.30 uur vanaf de parkeerplaats tegenover de ingang van het vliegveld Hilversum.

Dinsdag 14 januari: Vergadering van de subgroep Avifauna in Sherpa (Eemeroord).
Aanvang 20.00 uur

Donderdag 23 januari (Let op: Afwijkende datum!!): Lezing door de heer Ko de Korte over Inventarisaties van Zeevogelkolonies in de Bandazee.
Ko de Korte is als maritiem bioloog verbonden aan de Universiteit van Groningen. In de Bandazee (Indonesië) bevinden zich (nog) enkele zeevogelkolonies die tot de laatste grote kolonies in ZO-Azie gerekend mogen worden. Voor hoe lang nog? Ondanks hun afgelegen locatie worden ze toch bedreigd door de mens. Daarom moeten ze beschermd worden. Deze inventarisaties moeten daartoe bijdragen. De avond wordt gehouden in de Bethlehemkerk in Hilversum, Loosdrechtseweg hoek Diependaalselaan. Aanvang 20.00 uur

Zondag 26 januari: Ochtend wandelexcursie over Bergse Pad en Dammerkade (Ankeveense Plassen) o.l.v. Fred van Klaveren en Yolande Bosman. Vertrek om 8.30 uur vanaf de parkeerplaats bij de RK-kerk in Ankeveen.

Zaterdag 8 februari: Ochtend wandelexcursie Loenderveensche Plassen o.l.v. Jan van Bergeijk en Adri Vermeule. Vertrek om 8.30 uur vanaf het station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw).

Zondag 23 februari: Auto-dagexcursie naar de Flevopolders o.l.v. Wim le Clercq en Wery Hegge. Vertrek om 7.00 uur vanaf het station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Eten en drinken meenemen.

Donderdag 27 februari: Lezing door de heer Ben van Bokhoven over de Lieflijke Wildernis van Noord Europa.
Wanneer we aan Noord Europa denken zal het bij velen onder ons bekende Falsterbo en omgeving als eerste in beeld komen. Dat dit deel van Noord Europa nog vele andere mooie gebieden kent zal Ben ons aan de hand van een fraaie diaserie laten zien. Uiteraard zal de nadruk liggen op de vogels (o.a.

kraanvogel, brilduiker, Auer- en sneeuwhoen, poelsnip) maar ook zoogdieren zullen zich laten zien. En laten we het magnifieke noorderlicht niet vergeten. Kortom een diversiteit aan beelden, die garant staan voor een geslaagde avond.

De avond wordt gehouden in de Bethlehemkerk in Hilversum, Loosdrechtseweg hoek Diependaalselaan. Aanvang 20.00 uur

Zaterdag 8 maart: Ochtend wandelexcursie De Stulp en Pluismeer o.l.v. Frank van de Weijer, Jan Terlouw en Adri Vermeule. Vertrek om 7.00 uur vanaf de parkeerplaats bij het midgetgolfterrein in Lage Vuursche.

Zondag 23 maart: Ochtend fietsexcursie Bovenmeent o.l.v. Nico Klippel en Wim le Clercq. Vertrek om 8.30 uur vanaf het station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw).

Donderdag 27 maart: Algemene ledenvergadering

Na de pauze zal ons lid Eric-Hans van Stigt Thans uit zijn vele reizen naar Afrika beelden laten zien van Malawi en Zambia, Van alles wat, derhalve gevarieerd en interessant.

De avond wordt gehouden in de Bethlehemkerk in Hilversum, Loosdrechtseweg hoek Diependaalselaan. Aanvang 20.00 uur.

Zondag 6 april: Openbare "Vroege Vogels"-excursie bij kasteel Groeneveld . Aanvang 6.00 uur voor het kasteel. Excursieleiders in ieder geval Adri Vermeule, Nico Klippel, Fred van Klaveren en Yolande Bosman. Joke zal de overige excursieleiders benaderen.

Maandag 21 april: Ochtend fietsexcursie Eempolders o.l.v. Joke van Velsen en Hugo Weenen. Vertrek om 9.00 uur vanaf het winkelcentrum tegenover het (nieuwe) gemeentehuis aan de Laarderweg te Eemnes.

Donderdag 24 april: Lezing door de heer Erwin van Laar met als onderwerp UILEN DOEN HET 's-NACHTS.

Nachtelijke activiteiten zijn ons vreemd, ergo wij slapen dan liever. Uilen denken daar anders over. Zodra de schemering, gevolgd door de duisternis, zich als een deken over zijn territorium vleit wordt hij actief. Als wijkagent zal Erwin af en toe, net als de uil, de nacht in moeten. Beroepsmatig derhalve, maar als pak en pistool vervangen zijn door camera en flitslicht moet vooral mijnheer den Uil oppassen. Het hele familieleven van de uil, vanaf de territoriumafbakening tot het uitvliegen van de jongen, wordt dan vastgelegd. In de voordracht zal ook aandacht besteed worden aan het geruisloos vliegen van de uil, zijn fenomenale gezichtsvermogen en de jacht op prooi.

De avond wordt gehouden in de Bethlehemkerk in Hilversum, Loosdrechtseweg hoek Diependaalselaan. Aanvang 20.00 uur.

Vrijdag 25 t/m 27 april: Voorjaarsweekeinde Lauwersmeer.

Dit is een kampeerweekend. Er wordt gebruik gemaakt van de accommodatie van camping "Lauwerszee" te Vierhuizen. Wanneer u niet beschikt over een tent of een caravan, dan is er mogelijkheid aanwezig om te logeren in de kampeerboerderij (maximaal 40 personen). De excursies vertrekken op vrijdag om 12.00 u., zodat u in de ochtend voldoende gelegenheid heeft om te reizen en uw tent op te zetten. Het weekend eindigt zondag aan het einde van de middag. Fietsen zijn voor u gehuurd en vrijdagavond is er soep en zaterdag en zondag wordt voor eten en drinken gezorgd.

Opgave dient schriftelijk te geschieden bij Joke van Velsen met vermelding van uw naam, adres en telefoonnummer. Tevens dient u aan te geven of u gebruik maakt van uw eigen tent/caravan of van de kampeerboerderij. De kosten bedragen Euro 60,- per persoon (overnachtingen, fietsen, eten en drinken, organisatiekosten). Dit bedrag dient uiterlijk 25 maart 2003 overgemaakt te zijn op postrekening 2529179 van de penningmeester VWG Het Gooi e.o. te Hilversum onder vermelding van voorjaarsweekend Lauwersmeer. Indien op 25 april dit bedrag niet ontvangen is, dan is deelname niet meer mogelijk.

Zaterdag 3 mei: Dag wandelexcursie Rondje Naardermeer (\pm 17 km) o.l.v. Johan van Galen Last. Vertrek om 5.30 uur vanaf "De Visserij" Meerkade 1 in Muiderberg (= de startplaats voor vaarexcursies van Natuurmonumenten). Goede wandelschoenen en eten en drinken meenemen.

Zaterdag 17 mei: Dag wandelexcursie Amsterdamse Waterleidingduinen o.l.v. Wim le Clercq en Bertus van de Brink. Vertrek om 6.30 uur vanaf het station Bussum-Zuid (bij het stationsgebouw). Goede wandelschoenen en eten en drinken meenemen. Let op, er is voor dit gebied een kleine toegangsprijs verschuldigd.

Week van 18 tot 25 mei: Excursie Oostenrijk. Vogels zien in het gebied van de Neusiedler See en over de grens in Hongarije. We gaan met eigen vervoer. Ter plaatse zijn in het "Vogel Paradijs" huisjes gehuurd en we gaan op zoek naar o.a. de grote trap in zijn baltsgebied.

De kosten zijn Euro 190.00 per persoon, inclusief huur huisjes, toeristenbelasting, organisatiekosten e.d., maar exclusief reiskosten en eten en drinken

Opgeven uitsluitend d.m.v. het inschrijfformulier dat u kunt opvragen bij de Commissie Buitenland (Engbert van Oord, Andre Kerkhof en Wim le Clercq).

Vrijdag 26 t/m zondag 28 september: Najaarsweekeinde Lauwersmeer

Excursies binnen ons werkgebied vertrekken altijd vanaf de plaats waar de excursie wordt gehouden. Bij excursies buiten ons werkgebied wordt steeds vertrokken vanaf station Bussum Zuid (bij het stationsgebouw). Leden die niet over een auto beschikken kunnen vanaf dit verzamelpunt meerijsen. Mocht u willen deelnemen aan een bepaalde excursie binnen ons werkgebied, maar ondervindt u problemen met het bereiken van de plaats van samenkomst omdat u b.v. niet over eigen vervoer beschikt, schrijf dan een briefje aan Joke van Velsen (adres achter in de Korhaan), Geprobeerd zal dan worden een passende oplossing voor u te vinden,

Deelnemers aan de excursies wordt dringend verzocht om bij alle excursies voor de aangegeven tijd aanwezig te zijn, zodat op tijd vertrokken kan worden.

Bij afmelding tot een week van tevoren bij weekends en excursies waarvoor betaald moet worden, worden administratiekosten in rekening gebracht. Als u later afmeldt wordt maximaal 50% terugbetaald.

Voor de goede orde wijzen wij erop dat de in het programma aangekondigde excursies, tenzij uitdrukkelijk anders vermeld, in principe uitsluitend bedoeld zijn voor leden en huisgenootleden van de VWG. U wordt dringend verzocht naar deze excursies geen kleine kinderen en geen honden mee te nemen. Dit geldt uiteraard ook voor de weekenden.

Ontvangen Literatuur

Samenstelling: Ruud Willemstein

Genoemde artikelen zijn slechts een selectie en vormen niet de complete inhoudsopgave.

Apus, uitgave van de stichting Gierzwaluwenwerkgroep - Nederland, jrg 8 no 2, september 2002

Argus, Kwartaaltijdschrift van de Stichting Kritisch Faunabeheer, jrg 27 no 3, oktober 2002:
Weidevogelonderzoek Alterra en SOVON.

Ark & Eemland, Nieuwsbrief, jrg 5 no 2, oktober 2002

Bosmieren in het Gooi

Boomblad, jrg 14 no 4, augustus 2002

De Domphoorn, Natuur- en Vogelwacht De Vijftheerenlanden, jrg 36 no 3, september 2002

Dutch Birding, Dutch Birding Association, jrg 24 no 5, 2002

Fitis, VWG Zuid-Kennemerland, jrg 38 no 3, 2002

De Gierzwaluw, VWG Amsterdam, jrg 40 no 2, augustus 2002

De Kieft, Vogelbeschermingswacht Zaanstreek, jrg 26 no 3, 2002

De Korhaan, Ver. voor Vogel- en Natuurstudie De Wielewaal, afd. De Noorderkempen, jrg 30 no 4, oktober 2002

De Kruisbek, Vogelwacht Utrecht, jrg 45 no 4, september 2002

Limosa, orgaan van de Nederlandse ornithologische unie en van de SOVON, jrg 75 no 1, 2002:

Kleine zwanen in de Zuiderzee
Kleine zwanen in het IJsselmeergebied
Meeuwen en sterns bij een windmolenpark
Bigamie steenuil
Slagpenrui zwarte stern

Meerkoet, Natuur en Milieufederatie Wierhaven, no 3, 2002

Mens en Natuur, IVN Vereniging voor natuur- en milieueducatie, jrg 53, najaar 2002

De Mourik, vogelwerkgroep rijk-van-Nijmegen e.o., no 2, 2002

Van Nature, Nieuws van Vereniging Natuurmonumenten, jrg 12 no 9, september 2002

Natuurbehoud, Vereniging Natuurmonumenten, jrg 33, november 2002

Natuur en Milieu, Stichting Natuur en Milieu, jrg 26 no 9, september 2002
Idem, jrg 26 no 10, oktober 2002
Idem, jrg 26 no 11, november 2002

NatuurNabij, IVN Eemland, jrg 30 no 3, september 2002

Noordhollands Landschap, Stichting Het Noordhollands Landschap, no 3, september 2002

Onze Waard, Natuur- en Vogelwacht De Alblasserwaard, jrg 33 no 3, najaar 2002

Politie Dier en Milieu, Vereniging Politie dieren en milieubescherming, jrg 77 no 3, september 2002

SOVON Nieuws, jrg 15 no 3, oktober 2002:

Broedvogelatlas – In dit nummer veel aandacht voor de nieuwe broedvogelatlas
Weidevogels hollen achteruit

De Steenloper, Vogelwerkgroep Den Helder, jrg 20 no 109, juli 2002

Nieuwsbrief Stichting Vogelasiel "Het Gooi", Nieuwsbrief no 16, oktober 2002: Buizerds zijn geregeld te gast in het vogelasiel

De Tringlaan, Vogelwerkgroep Schagen e.o., jrg 25 no 4, september 2002

Vanellus, Bond van Friese Vogelbeschermingswachten, jrg 55 no 4, augustus 2002

Idem, jrg 55 no 5, oktober 2002

Het Vogeljaar, Tijdschrift voor vogelstudie en vogelbescherming, jrg 50 no 3, 2002
Idem, jrg 50 no 4, 2002

Vogels, Tijdschrift over vogels en vogelbescherming, no 5, september/oktober 2002

Vogelnieuws, Vogelbescherming Nederland, jrg 15, no 4, augustus 2002
Idem, Vogelbescherming Nederland, jrg 15, no 5, oktober 2002

Vrienden van het Gooi, jrg 2002 no 3

Mutaties Ledenbestand

Nieuwe Leden

MW B C DE BOER	NIEUW LOOSDRECHTSEDIJK	1231 KV	LOOSDRECHT	035	5828207
MW J VAN DER BURGT	KASTANJELAAN 21	1214 LG	HILVERSUM	035	6854992
J J HOOFT	ALBERTUS PERKSTRAAT 60	1217 NV	HILVERSUM	035	6231600
B HOORENS	WIKKE 34	1273 BV	HUIZEN	035	5259596
MW A VAN DER KNAAP	HOGE LARENSEWEG 226	1221	HILVERSUM	035	6830080
J MOOLENAAR	BREMWEG 2	1272 BR	HUIZEN	035	5259535
R POSTEMA	CALLENBURGLAAN 21	3742 MT	BAARN	035	5422769

Adreswijzigingen

Y BOSMAN	ZUIDEREINDE 47	1243 KL	'S GRAVELAND		
MW E HENNY	AQUAMARIN 13	1382 KJ	WEESP	0294	412516
A J VAN KLAVEREN	ZUIDEREINDE 47	1243 KL	'S GRAVELAND		
MW J N VAN KLAVEREN	BLOEMENWEG 4	1271 NZ	HUIZEN	035	6238270
MW B LEENEN	J.H. MEIJERSTRAAT 39	1214 NH	HILVERSUM	035	6288278
E LEVITUS	J.H. MEIJERSTRAAT 39	1214 NH	HILVERSUM	035	6288278
F VAN DE LINDEN	FELLINILAAN 458	1325 VA	ALMERE	036	5217180
MW W OUWERKERK	ZUIDEREINDE 109	1243 KK	'S GRAVELAND	035	6933587

Overleden

J B M FRENCKEN	J GERADTSWEG 71	1222 PN	HILVERSUM	035	6856622
W VAN DE KAMP	COMENIUSHOF 94	1216 HH	HILVERSUM	035	6212114
R MAURITZ	HOLLANDS END 10	1244 NR	ANKEVEEN	035	6917495
K H VOOUS	VD D. V MAASDAMLAAN 28	1272 EM	HUIZEN	035	5253489

Bedankt

W J VAN AS	GEMEENLANDSLAAN 49	1276 AV	HUIZEN	035	5626058
B P BAKKER	EIERLANDEN 104	1274 CX	HUIZEN	035	5265442
JW VD BERG	BOEKWEITLAAN 96	3764 ZN	SOEST		
MW BORRA	SCHIETSPOEL 31	1251 XT	LAREN NH	035	5387485
A J BORRA	SCHIETSPOEL 31	1251 XT	LAREN NH	035	5387485
MW BOSMAN	STRAATWEG 90	3621 BS	BREUKELEN	0346	261744
MW L CAMFFERMAN	V BRAKELLAAN 95	1215 PG	HILVERSUM	035	6217965
MW M EDENS	SCHAAPSDRIFT 1	3739 NE	HOLLANDSCHE RADING	035	5771790
B HENGVELD	ZEVENLINDENWEG 5-HS83	3744 BC	BAARN	035	6668555
P L HILLEN	NOOLSEWEG 16-B	1261 ED	BLARICUM	035	5389578
E VD HOEK	HOF LAAN 38	1241 XM	KORTENHOEF	035	6563813
A KEMPER	PRINSES MARIELAAN 2A	3743 JA	BAARN	035	5417771
J KERKLINGH	VARENMEENT 12	1218 AP	HILVERSUM	035	6938633
M LANDMAN	ADELAARSTRAAT 33	1223 PJ	HILVERSUM	035	6851541
MW L MUDDE	J SLAUERHOFFSTRAAT 6	1382 RR	WEESP	0294	411683
MW C DE RIJKE	MARINAWEG 147	1361 AH	ALMERE		
L VD SCHAFT	RIETMEENT 106	1218 AZ	HILVERSUM	035	6934236
MW A VD SCHAFT-EYDEN	RIETMEENT 106	1218 AZ	HILVERSUM	035	6934236

MW F C SCHIPPER-POLDERMAN	ORIONLAAN 80	1223 AJ	HILVERSUM	035	6856229
MW C M SMIT	J SLAUERHOFFSTRAAT 6	1382 RR	WEESP	0294	411683
J SWART	NOORDEREINDE 139	1243 JM	'S GRAVELAND		
MW E TAMERIUS	KLINKVELD 12	3762 AX	SOEST	035	6025082
F VD VEER	SCHAPENDRIFT 17	1251 XD	LAREN NH	035	5312130
R VD VEER	SCHAPENDRIFT 17	1251 XD	LAREN NH	035	5312130
B J P VERMEULEN	WICHMONDSEWEG 45	7255 KZ	HENGELO GLD	0575	465556
W VERSCHOOR	VOORMEULEN WEG 26	1402 TM	BUSSUM	035	6931958
A VISSER	ZEISWEG 5	1276 XX	HUIZEN	035	5255279
DS S VISSER	DORPSSTRAAT 39	1393 NE	NIGTEVECHT	0294	253195
J B VISSER	V WEBERLAAN 11	3752 VS	BUNSCHOTEN	033	2982445
E WEEL	LANGESTRAAT 69 A	1271 RA	HUIZEN	035	5825988
H S VD WEIJER	J GERADTSWEG 65	1222 PN	HILVERSUM	035	6858790
J WESTERHOFF	DRAAILIER 45	3766 EP	SOEST	035	6020510
Uitgeschreven vanwege verhuizing naar onbekend adres					
J J THEODORIE	PLAGGENWEG 195	1406 SB	BUSSUM	035	6930124

Veldwaarnemingen

Samenstelling: Peter Vos

DODAARS	KRAKEEND	25.09.02	1 ex. Huizerpier, boven waterzuivering. HOLZENSPIES/ vd.BRINK.			
23.09.02	22.06.02	1 ex. betref (v.) met 12 pulli. Monding van de Eem, Eemnes. G.BIESHAAR.				
19.10.02			02.10.02	1 ex. Biddend en duikend boven Stichts Ankeveense plas, langs Bergse Pad, Ankeveen. SCHOLTEN/BODE.		
	KROONEEND	19.09.02	1 ex. Aanloophaven, Huizen. F.LEURS	04.10.02	1 ex. 14a/12. C.JOZIASSE.	
ROERDOMP				ROODPOOTVALK	18.08.02	1 ex. Overvliegend in ZO ri. nabij "t SPANT, Bussum. C.de VINK.
02.10.02				SMELLEKEN	29.09.02	1 ex. (v) Blaricummeermeent, Blaricum. M.de GRAAF.
	WESPENDEEF	26.08.02	1 ex. Huizer Eng, Huizen. D.JONKERS	02.10.02	1 ex. (v) Fouragerend boven Bovenmeent, Hilversum, sloeg een putter en vloog weg ri. Ankeveen. C.de VINK.	
		04.10.02	1 ex. gebied :14a/12. C.JOZIASSE.	20.10.02	1 ex. (v) Naardermeer, langs A1. DRAAYER/TABOIS.	
LEPELAAR	ZEEAREND	14.09.02	1 ex. (juv.) Laag over Spanderswoud aanvloegend, via Franse Kampheide, hoogte makend boven spoor/sportvallei en vervolgens glijvlucht over N.O Bussum. C.de VINK.	BOOMVALK	12.09.02	1 ex. Oud Naarden, Naarden. D.JONKERS
29.06.02				22.09.02	1 ex. Blaricummeerheide, Blaricum. D.JONKERS.	
14.08.02				PATRIJS	20.10.02	13 ex. Fouragerend nabij grafheuvels op de Hoorneboegse heide, Hilversum. med. v.BEEK.
	BRUINE KIEKENDIEF	05.09.02	1 ex. Oud Naarden, Gooimeer. D.JONKERS.	FAZANT	25.09.02	8 ex. 1(m) 7(v). Wolfskamer, naast waterzuivering Huizen. B.vd.BRINK.
KLEINE ZWAAN				29.09.02	1 ex. Wolfskamer, Huizen M.de GRAAF.	
10.10.02	HAVIK	08.11.02	1 ex. (v) Jagend boven heide nabij Dierenasiel Crailo, Westerheide Bussum. P.VOS.	13.10.02	1 ex. Stichtse brug west. D.JONKERS.	
				13.10.02	1 ex. Oostermeent, Blaricum. M.de GRAAF.	
NIJLGANS	SPERWER	05.09.02	1 ex. Nigtevecht. D.JONKERS.			
27.08.02		15.09.02	2 ex. Naardermeer, Naarden. M.de GRAAF.			
22.09.02		25.09.02	1 ex. Met huismus als prooi. Zevenenderdrift, Laren. G.BIESHAAR.			
		13.10.02	1 ex. Stichtse Brug West, Huizen. D.JONKERS.			
CASARCA	VISAREND	11.09.02	2 ex. Bijvanck, Blaricum. F.LEURS.			
01.08.02						
BERGEEND						
22.06.02						
06.10.02						

WATERRAL

- 05.09.02 3 exx. Oud Naarden, Naarden D.JONKERS.
 19.09.02 2 exx. Laarder wasmeer. D.JONKERS.
 28.09.02 1 ex. Oud Naarden, Gooimeer, Naarden. D.JONKERS.
 20.10.02 3 exx. Vijfhoek, Muiden. P.VOS.
 19.10.02 1 ex. Goed te observeren vanuit Vogelhut, Laarderwasmeer, excursie Vrienden van 't Gooi. E.KLOMP.

HOUTSNIP

- 24.10.02 1 ex. Fouragerend in achtertuin, verstoord, en tegen ruit van schuur aangevlogen, daarna wegvliegend in Z.ri. Laan v.S.vd.Haare 15 Bussum. J.BOS.

WULP

- 19.07.02 17 exx. Noordpolder, Eemnes. G.BIESHAAR.

GEELPOOTMEEUW

- 20.09.02 2 exx. Slibbank bij pier Huizerhaven. C.de VINK.

IJSVOGEL

- Sept. 02 1 ex. Tuinvijver met vis leeggegeten (midden in "de bossen"!)). Naarderstraat 172, Huizen. med. buren HOLZENSPIES.
 11.09.02 1 ex. Noordpolder te Veld, Eemnes. F.LEURS
 29.09.02 1 ex. Vaart buiten sluisje, Eempolder I.HILHORST.
 13.10.02 1 ex. Blaricummeermeent, Blaricum D.JONKERS.
 19.10.02 1 ex. Excursie vrienden van 't Gooi. Laarder Wasmeer. E.KLOMP.

GROENE SPECHT

- 24.07.02 1 ex. Laarder Eng, Laren. G.BIESHAAR.
 05.09.02 1 ex. Oud Naarden, Naarden. D.JONKERS.
 19.10.02 1 ex. Laarder Wasmeer. E.KLOMP.

ZWARTE SPECHT

- 21.09.02 1 ex. Zwarte Berg, Hilversum E.KLOMP.

KLEINE BONTE SPECHT

- 27.09.02 1 ex. Overvliegend in O.ri. Zuiderheide, Hilversum. J.LE CLERQ.

BOOMLEEUWERIK

- 29.09.02 1 ex. Nieuw Bussumerheide, Huizen. M.de GRAAF.

GROTE GELE KWIKSTAART

- 05.09.02 1 ex. Oud Naarden, Naarden. D.JONKERS.

PAAPJE

- 24.08.02 8 exx. Eempolder, langs Gooimeer. F.LEURS.
 12.09.02 1 ex. Wolfskamer, Huizen. D.JONKERS.
 12.09.02 1 ex. Tafelbergheide, Blaricum. M.de GRAAF.

TAPUIT

- 24.08.02 1 ex. Noordpolder te Veld, Eemnes. F.LEURS.

BEFLIJSTER

- 28.09.02 2 exx. (m) Invliegend vanuit W.ri. en neerstrijkend in top van den. Tafelbergheide, Blaricum. C.de VINK.

KOPERWIEK

- 15.10.02 4 exx. Dagenlang in tuin op taxusbessen fouragerend. Naarderstraat 170, Huizen. C.HOLZENSPIES.

GROTE LIJSTER

- 18.09.02 2 exx. Schaapskooi, Blaricummeerheide. M.de GRAAF.

VUURGOUDHAAN

- 29.09.02 1 ex. Wolfskamer, Huizen. D.JONKERS.

BAARDMANNETJE

- 02.10.02 13 exx. betrof enkele rondvliegende kleine groepjes. Bovenmeent, Hilversum. C.de VINK.

KLAPEKSTER

- 02.10.02 2 exx. Beide, ca 50 mtr van elkaar, in top van struik en boom. Ook op 13/10 1 ex. Westerheide, Hilversum. C.de VINK.

RAAF

- 29.09.02 1 ex. overvliegend in N. ri. Bijvanck, Blaricum. D.JONKERS.

HUISMUS

- 08.09.02 12 exx. Fouragerend in voortuin, Berkenlaan 1 Loosdrecht. F.PLATTEEL.

RINGMUS

- 25.07.02 12 exx. Noordpolder, Eemnes. G.BIESHAAR.

KEEP

- 16.10.02 1 ex. Fouragerend tussen tientallen Vinken, landgoed Oud Naarden, Naarden. P.VOS.

GROENLING

- 20.09.02 100 exx. Gezamenlijk fouragerend in zonnebloemakker met vinken en mussen. Naarderstraat, Laren. G.BIESHAAR.

PUTTER

- 02.09.02 70 exx. Betrof 1 groep, opvliegend en weer invallend in distelveld, Bovenmeent, Hilversum C.de VINK.
 13.10.02 25 exx. Valse Bosjes, Eemnes. D.JONKERS.

KRUISBEK

- 23.08.02 37 exx. Rondvliegende groep. Omgeving Boomkleverlaan/ Koekoeklaan Bussum. C.de VINK.
 12.08.02 27 exx. Overvliegend groepje vanuit Naardermeer ri, Bantam, Hilversumse Meent, Hilversum. C.de VINK.
 13.08.02 25 exx. laag overvliegend in W.ri. en luid roepend Westerheide, nabij Geologisch Museum. C.de Vink.
 09.09.02 8 exx. Invliegend groepje, streek naar in conifeer. Groene Long, Bussum. C.de VINK.
 14.09.02 1 ex. Overvliegend, Bijvanck, Blaricum D.JONKERS.
 19.09.02 7 exx. Fouragerend, Laarder Wasmeer, Laren, D.JONKERS.
 22.09.02 3 exx. Overvliegend Tafelbergheide, Blaricum. D.JONKERS.
 28.09.02 22 exx. Overvliegend in W.ri. Oud Naarden, Naarden. D.JONKERS.

GROTE KRUISBEK

- 16.10.02 1 ex. Met 2 kruisbekken overvliegend in N. ri. Verschil in roep goed te horen en verschil in formaat goed zichtbaar. Zanderij Crailo (west), Hilversum, C.de VINK.

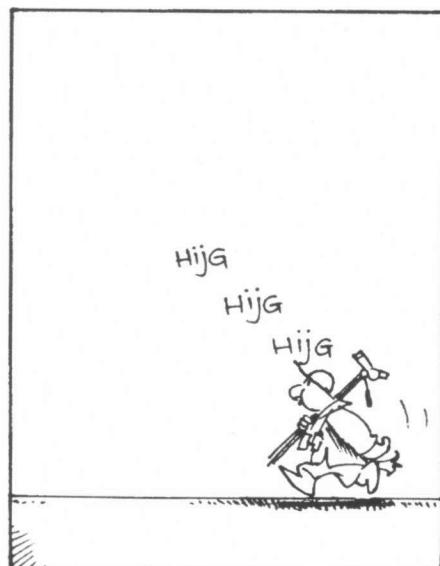
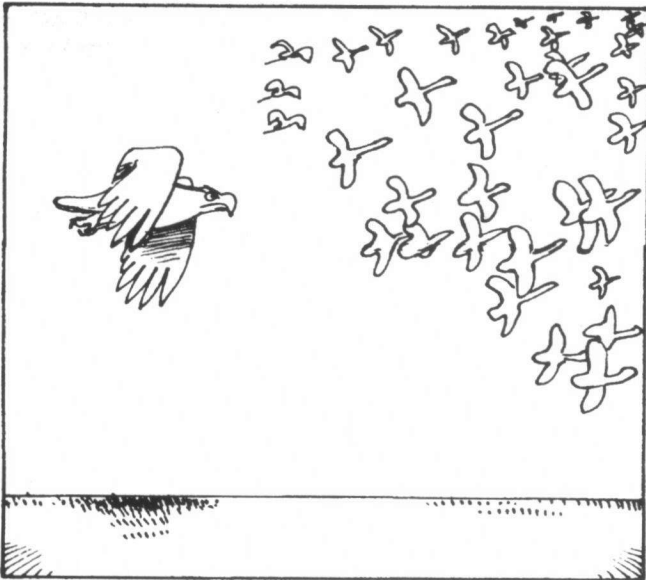
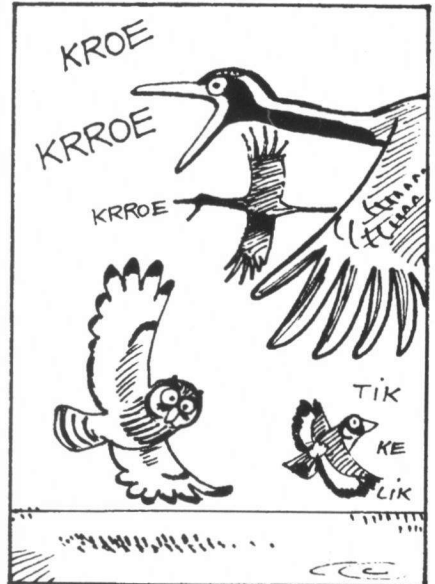
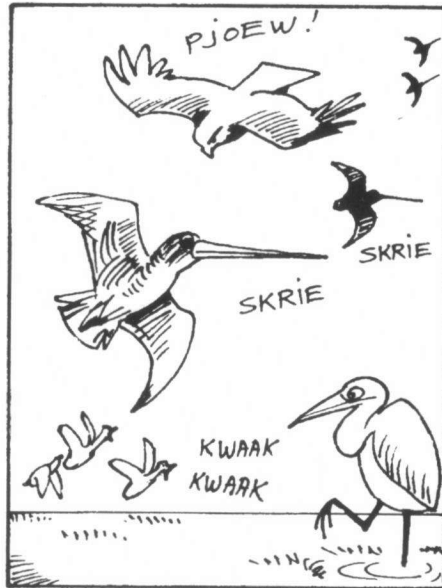
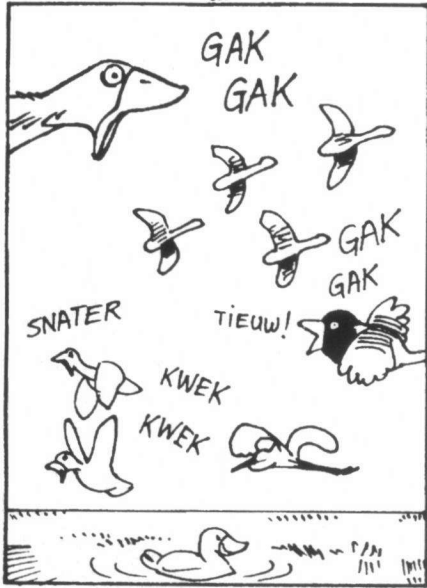
PETER VOS

Aalscholver

KOR Haan

Adressenlijst

Postadres VWG: VWG Het Gooi e.o., Postbus 1028, 1200BA Hilversum
Postrekening 2529179 t.n.v. Penningmeester VWG Het Gooi e.o.

Het Vogelwerkgroep Bestuur:

Voorzitter:	: R.A. Kole	Torenvalk 22	3752 SK Bunschoten	033-2999408
Sekretaris	: M. van Houten	Dovenetelhof 26	3742 EH Baarn	035-5415603
Penningmeester	: A.C.A.M. Kerkhof	Luitgardeweg 28	1211 NB Hilversum	035-6286330
SG Algemene Zaken	: L.J. Dwars-Van Achterbergh	Flamingohof 1	1221 LK Hilversum	035-6850627
SG Avifauna	: G.M.L. Proost	Oostergo 15	1274 JS Huizen	035-5251661
SG Natuurbescherming	: D.A. Jonkers	Koggewagen 3	1261 KA Blaricum	035-5260456
SG Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
SG Excursies	: J.J.M. van Velsen	Dotterbloemlaan 39	3742 ED Baarn	035-6838604
SG Communicatie	: Vacant			

Nuttige Adressen:

Aanmelding Vogelcursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Aanmelding Jeugd cursus	: A. van Klaveren	Berkenhof 3	1241 VP Kortenhoef	035-6561426
Eempoldertellingen	: N. Klippel	Ruthardlaan 12	1406 RS Bussum	035-6931041
Ledenadministratie	: F. Wilms-Schopman	J.C. Ritsemalaan 1	1241 AP Kortenhoef	035-6563020
Lezingen	: J.W. le Clercq	Van het Hoffstraat 28	1223 EE Hilversum	035-6834456
Promotie en Verkoop	: B. v.d. Brink	Klaver 1	1273 AJ Huizen	035-5258142
Roofvogelstudiegroep	: H. Sevink	Einder 31	3742 ZG Baarn	035-5421019
Vogelasiel Het Gooi	: F.F. van de Woord	Burg. J. Visserlaan 1	1411 BR Naarden	035-6945658
Vogelringstation Het Gooi	: B. van Poelgeest	Binnenhof 517	1412 LA Naarden	035-6940996
Waarnemingskaartjes inleveren	: H.P. Vos	Laan van S. van de Haare 15	1405 AR Bussum	035-6940793
Weidevogelbescherming Eempolders	: G.W. Bieshaar	Zevenenderdrift 16	1251 RC Laren	035-5311002
Wintervoeding Gooi en Vechtland	: J.F. Kuijer	Krekelmeent 21	1218 EA Hilversum	035-6934871
St. Wintervoeding aan Koudeslachtoffers	: N. Schram	C. van Renneslaan 22	1403 ES Bussum	035-6933389

Vogelwerkgroep On-Line:

Het Goois Vogelnet (Nieuws van de Vogelwerkgroep via e-mail)
Vogelwerkgroep op internet
Redactie Korhaan

Aanvragen via: Chans@worldonline.nl
<http://www.vwg-gooi-eo.nl>
rietjevelt@wxs.nl
rkole@wxs.nl
w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl
nora.schram@planet.nl

St. Wintervoeding aan Koudeslachtoffers

Waarnemingskaartjes kunnen ook bij alle bestuursleden worden ingeleverd. Na overleg kunnen eveneens bij alle bestuursleden nieuwe kaartjes worden verkregen.

Voor ongelukken en/of problemen, welke ontstaan tijdens activiteiten van de Vogelwerkgroep aanvaardt de vereniging geen enkele aansprakelijkheid. Deelname geschiedt op vrijwillige basis.

Contributie: Voor leden € 16,- (minimaal), huisgenootleden € 6,- (minimaal).
Bij voorkeur betalen aan het begin van het kalenderjaar met de van ons ontvangen acceptgirokaart.

Schenken:

Wilt u de Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken eenmalig of vaker steunen met een gift, dan zijn deze giften (boven een drempel van waar-schijnlijk € 501,36 en tot een maximum van 10% van uw onzuiver inkomen) aftrekbaar op de aangifte voor de inkomstenbelasting. Daarnaast kunt u in uw testament een zogenaamd legaat laten opnemen ten gunste van de vogelwerkgroep. Het is gewenst dit dan met uw notaris te bespreken.

Opzegging van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 november van elk kalenderjaar.

In verband met de afsluiting der boeken door de penningmeester worden declaraties voor gemaakte kosten uitsluitend gehonoreerd indien deze uiterlijk 31 december via de coördinator van de betreffende subgroep bij de penningmeester zijn ingediend.

"De Korhaan"
Uitgave Vogelwerkgroep Het Gooi e.o.
Postbus 1028, 1200 BA Hilversum

PTT Post

Port betaald

Port payé

Pays-Bas